

**RESPUBLIKA O'RTA TIBBIYOT VA FARMATSEVTIKA XODIMLARI
MALAKASINI OSHIRISH VA ULARNI IXTISOSLASHTIRISH MARKAZI.
ANDIJON FILIALI**

“Tasdiqlayman”

Respublika o'rta tibbiyot va
farmatsevtika xodimlari malakasini
oshirish va ularni ixtisoslashtirish
markazi Andijon filiali direktori

G.A.Turaxodjaeva

yanvar 2026 y.



Bilimlar sohasi: Sog'liqni saqlash

“Tibbiy statistika va zamonaviy kompyuter texnologiyalari”
(sikli bo'yicha malaka oshirish guruhlar uchun)

ISHCHI O'QUV DASTURI

(144 soat)

Andijon – 2026 yil

TUZUVCHILAR:

Xalimjonov U.N	Respublika o'rta tibbiyot va farmatsevtika xodimlar malakasini oshirish va ularni ixtisoslashtirish Markazi Andijon filiali o'qituvchisi
Ziyoyev M.M	Respublika o'rta tibbiyot va farmatsevtika xodimlar malakasini oshirish va ularni ixtisoslashtirish Markazi Andijon filiali o'qituvchisi

TAQRIZCHILAR:

Umarov A.V	Andijon davlat Pedagogika instituti Matematika va Informatika kafedrası dotsenti (PhD)
Raxmonov. O.M	Andijon davlat Pedagogika instituti Matematika va Informatika kafedrası dotsenti (PhD)

O'quv dasturi Respublika o'rta tibbiyot va farmatsevtika xodimlari malakasini oshirish va ularni ixtisoslashtirish markazi Andijon filialining Pedagogik kengashida ko'rib chiqildi va tasdiqlashga tavsiya etildi

«4» yanvar 2026.y.

bayonnoma № 1

Pedagogik kengash raisi:



G.A.Turaxodjaeva

1. Kirish

O'zbekiston Respublikasida o'rta tibbiyot xodimlarini tayyorlash, malakasini oshirish, tibbiyot muassasalarida hamshiralik ishini xalqaro andozalarga mos tarzda tashkil etish borasida zamonaviy tizim yaratilgan. Mazkur ishchi o'quv dasturi O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 6 maydagi "Tibbiyot va farmatsevtika ta'limi va ilm-fani tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ- 4310-son va 2020 yil 7 apreldagi "Tibbiy-sanitariya sohasida kadrlarni tayyorlash va uzluksiz kasbiy rivojlantirishning mutlaqo yangi tizimini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ 4666-sonli qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Sog'likni saqlash vazirligining 2020 yil 15 iyundagi 160-sonli "Tibbiy-sanitariya va farmatsevtika kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini tashkil etish buyicha me'yoriy xujjatlarni yanada takomillashtirish to'g'risidagi" buyrug'i ijrosini ta'minlash doirasida yaratilgan.

Dasturda o'quv fanning mazmuni, uni o'zlashtirish shakli va usullari mujassamlashtirilgan. Dastur mazmunida nazariy bilimlarni amaliy ko'nikmalar orqali mustahkamlash va chuqur bilimlarni egallash alohida e'tiborga olingan. "Tibbiy statistika va zamonaviy kompyuter texnologiyalari" o'quv dasturi yo'nalishining o'quv rejasi asosida tayyorlangan bo'lib, hamshiralarni 144 kredit malaka oshirishlari uchun mo'ljallangan. Dastur fanlar bloklariga ajratilgan bo'lib: kasbiy rivojlanish moduli ma'naviy va siyosiy dunyoqarashlarini kengaytirishga qaratilgan yangiliklar, shuningdek, sog'liqni saqlash tizimidagi islohatlar, tibbiyot sohasining ilm – fani va amaliyotining rivojlanishi tendensiyalari va yutuqlari, yangi texnika va texnologiyalari to'g'risida ma'lumotlar kiritilib, tibbiy talimda uzluksizligi va uzviyligini, fanlar va bo'limlarni ketma-ketligini ta'minlangan holda tinglovchilarni mustaqil ishlashga va fikrlashga qaratilgan o'quv materiallarini qamrab olgan. Dasturda davolash profilaktika muassasalari statistika hamshiralarini malakaviy tavsifnomasi va lavozim yo'riqnomalariga muvofiq, lozim bo'lgan yangi bilim va ko'nikmalarni (bilishi mumkin, bilishi lozim, bajara olishi kerak va qaysi amaliy ko'nikmalarni o'zlashtirishi lozim) yetarli darajada o'zlashtirishga qaratilgan materiallar taqdim etilgan.

1.1. Maqsad:

Sog'liqni saqlashning birlamchi bo'g'inida faoliyat yurituvchi statistika hamshiralarini bilimlarini zamonaviy, innovatsion, isbotlangan tibbiyot tamoyillariga asoslangan xalqaro ilmiy-amaliy ma'lumotlar bilan ularning malakaviy xarakteristikasiga mos holda oshirish. O'qish natijasida statistika hamshiralarining mavjud kompetensiyalarini takomillashtirish va kasbiy faoliyat uchun zarur yangi bilim va ko'nikmalarni egallash.

1.2. Vazifalar:

- Umumiy malaka oshirish o'quv jarayonini modulli tibbiy ta'lim tamoyili bo'yicha, zamonaviy, isbotlangan tibbiyotga asoslangan xalqaro ilmiy-amaliy ma'lumotlarni davlat talablariga mos holda tuzilgan o'quv dasturi bo'yicha tizimli tashkillashtirish va tibbiy davolash muassasalarida ko'rsatiladigan profilaktik, tashxislash va

davolash uchun kerakli amaliy ko'nikmalarni mustaqil qo'llashga tayyorgarlikni shakllantirish.

- sog'liqni saqlash tizimidagi islohotlar va me'riy hujjatlarni ish faoliyatida qo'llay olishga o'rgatish;
- zamonaviy klinik protokollar va standartlar bilan tanishtirib, ular asosida ishlash ko'nikmalarini yangilash va mukammallashtirish;
- etika va deontologiyaning zamonaviy jihatlari bilan tanishtirish;
- aholi o'rtasida to'g'ri, ratsional ovqatlanish, zararli odatlarga qarshi kurashish, sog'lom turmush tarzini qo'llab-quvvatlash, o'sib kelayotgan avlodni sog'lomlashtirish tadbirlarini yangilash;
- sog'liqni saqlash tizimida boshqaruv ishini tashkil etish. Hamshiralik ishida marketing aholi o'rtasida tibbiy madaniyatni oshirish, aholi orasida ko'p tarqalgan kasalliklarni oldini olishni tashkillashtirishni takomillashtirish;
- aholi salomatligini o'rganish va baholash usullari. Tibbiyot statistikasi asoslari. Tibbiy statistik tadqiqotlarni olib borish;
- davolash profilaktika muassalarining umumiy tavsifnomasi va faoliyatlari to'g'risida kon'yuktor hisobot tuzishdagi ko'nikmalarini yangilash;
- ambulator poliklinika va davolash profilaktika xizmati muassasalarining asosiy ko'rsatkichlari borasidagi bilimlarini yangilash;
- tibbiy statistikada zamonaviy komyuter texnologiyalarini qo'llash. Dasturlar, hisobotlar va jadvallar tashkil etilganligining parametrik va standartlash usullari haqida bilim va ko'nikmalarini yangilash;
- tibbiy yordam ko'rsatish chora tadbirlari, hozirgi kunda qo'llanilayotgan yangi tibbiy texnologiyalar to'g'risida ma'lumot olish.
- aholining har xil guruhlar orasida kasallanish, o'lim va aholi salomatligining boshqa ko'rsatkichlari, hamda aholi turmush tarzi haqida to'g'ri ma'lumot yig'ish.
- olingan natijalarning ishonchliligini aniqlash.

1.3. Ta'lim oluvchilar toifasi (kontingenti):

Ishchi o'quv dasturi bo'yicha davolash profilaktika muassasalaridagi tibbiy statistika hamshiralarning malakaviy tavsifnomasi va lavozim yo'riqnomalariga muvofiq, ya'ni mutaxassisligini *tasdiqlovchi xujjati* bo'lgan hamshiralalar uchun mo'ljallangan.

1.4. O'quv dasturni o'zlashtira olish uchun zarur bo'lgan tinglovchi kompetensiyasi:

- tibbiy etika va deontologiyani amalda qo'llay oladigan, notiqlik san'atining asoslarini tushungan yetuk mutaxassis bo'lishi;
 - ham shiraning huquqiy me'yorlarini, bemor huquqlari, roziligi, rad etishi, bemorlarning yoshiga nisbatan hususiyatlarini bilishi;
- tibbiyot psixologiyasi va shaxslararo muloqot ko'nikmalarini amalga oshirish;
- tibbiy statistikasi hamshirasi vazifalari, burchlarini bilishi;
 - axoli ga birlamchi tibbiy sanitariya yordamini tashkil etishdagi xujjatlarni o'rganish;

- aholi
ning har xil guruhlari orasida kasallanish, o‘lim va aholi salomatligining boshqa ko‘rsatkichlari, hamda aholi turmush tarzi haqida to‘g‘ri ma‘lumot yig‘ishni bilishi lozim;
- davo
lash profilaktika muassalari va oilaviy poliklinikalarga tegishli direktiv va me‘yoriy xujjatlarni. Sog‘liqni saqlash tizimidagi boshqaruv tamoyillarini. Tibbiyotda marketing tushunchasini bilishi lozim;
- muta
xassisligi bo‘yicha chuqur va yangilangan to‘liq nazariy va amaliy bilimlarga ega bo‘lgan, uzluksiz o‘z malakasini oshirishga tayyor bo‘lgan, o‘zgaruvchan sharoitlarga tez moslasha oladigan mutaxassis bo‘lishi lozim.

1.5. Dasturning dolzarbligi:

Ishchi dasturining dolzarbligi amaliyotga asoslangan va muammolarga yo‘naltirilgan yondoshuv asosida amaliy tibbiy yordamning zamonaviy ehtiyojlaridan kelib chiqib, o‘quv materiallari va jarayonlar O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash tizimining va mutaxassislikning o‘ziga xos kasbiy ehtiyojlariga qaratilgan. Tibbiy statistika hamshiralarini malakasini oshirish aholiga hozirgi davr talablariga mos ravishda zamonaviy, malakali sifatli tibbiy xizmat ko‘rsatishni ta‘minlaydi. Dastur asosiy va eng yangi adabiyotlardan, chet el olimlarining tarjima qilingan adabiyotlaridan, milliy va jahon standartlari asosida tuzilgan me‘yoriy hujjatlardan, shu bilan bir qatorda, tibbiy statistika yordami doirasidagi me‘yoriy hujjatlar asosida tuzildi.

1.6. Dastur hajmi: 144 kredit (kuniga 6 kredit xaftada, 36 kredit).

1.7. O‘qish shakli:

- kunduzgi - o‘qish ishdan ajralgan holda
- on/offline, masofaviy - an‘anaviy o‘qish ishdan ajralgan/ ajralmagan holda

1.8. Mashg‘ulotlarni o‘tish tartibi:

Mashg‘ulotlar O‘zbekiston Respublikasi og‘liqni saqlash vazirligining 2020 yil 15 iyundagi “Tibbiy-sanitariya va farmatsevtika kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini tashkil etish to‘g‘risidagi” 160-son buyrug‘i va markazning ichki tartib-qoidalari asosida rejalashtiriladi va amalga oshiriladi.

Mashg‘ulotlar 8³⁰ da boshlanib, 13¹⁰ da tamom bo‘ladi. Tushlik - 30 daqiqa.

1.9. Malaka oshirishdan so‘ng: o‘quv kursni to‘liq o‘zlashtirgan va yakuniy attestatsiyani topshirgan tinglovchilarga “Tibbiy statistika va zamonaviy kompyuter texnologiyalari” bo‘yicha umumiy malaka oshirganligi haqida Davlat talablari namunasidagi sertifikat taqdim etiladi.

2. REJALASHTIRILAYOTGAN TA‘LIM NATIJALARI

2.1. Rejalashtirilayotgan ta‘lim (natijalari)dan so‘ng tinglovchi kompetensiyasi:

- mutaxassisning fikrlash, tahlil va sintez qilish, jamoa bilan ishlash va uni boshqarish, intizomlilik, boshlagan ishini mantiqiy yakuniga yetkazishga

tayyorligini rivojlantiradi;

- hamkasblar, hamshiralalar va kichik tibbiy xodimlar, bemorlar va qarindoshlar bilan muloqotda tibbiy faoliyatning axloqiy va deontologik jihatlarini amalga oshirishga tayyorligi va amalga oshirish qobiliyati takomillashadi;
- oʻz-oʻzini baholash, tanqidiy tahlil qilish va toʻgʻri qarorlarni qabul qilish, aholi orasida tibbiy madaniyat, sogʻlom turmush tarzi, kasallik rivojlanishining oldini olish borasida profilaktik sanitariya targʻibot tadbirlarni olib borish, sogʻlom turmush tarzi koʻnikmalarini shakllantirishda innovatsion texnologiyalarni keng tadbiq etish;
- kasalliklarni aniqlashda qoʻllaniladigan zamonaviy tibbiy tekshirish usullarini oʻzlashtirish;
- aholi oʻrtasida toʻgʻri, ratsional ovqatlanish, zararli odatlarga qarshi kurashish, sogʻlom turmush tarzini qoʻllab-quvvatlash, oʻsib kelayotgan avlodni sogʻlomlashtirish tadbirlarini yangilash;
- aholi oʻrtasida tibbiy madaniyatni oshirish, aholi orasida koʻp tarqalgan kasalliklarni oldini olishni tashkillashtirishni takomillashtirish;
- tibbiyot sohasidagi yangiliklar, zamonaviy kompyuter texnologiyalari orqali statistik tadqiqotlarni oʻtkazish, salomatligini qayta tiklash va yanada mustahkamlash haqida yangi maʼlumotlarni berish.
- aholining har xil guruhlari orasida kasallanish, oʻlim va aholi salomatligining boshqa koʻrsatkichlari, hamda aholi turmush tarzi haqida toʻgʻri maʼlumot yigʻish.
- aholi oʻrtasida tibbiy madaniyatni oshirish, sogʻlom turmush tarzini shakllantirish, profilaktik chora tadbirlarni amalga oshirish orqali koʻp tarqalgan kasalliklarni oldini olishga oʻrgatish
- aholi salomatligini va baholash usullarini oʻrganish;
- aholining soni, tarkibi, tabiiy xarakati (tugʻilish, oʻlim, tabiiy koʻpayish), jismoniy rivojlanishi va aholi orasida har xil kasalliklarni tarqaganligi va ularning kechishi,
- oʻrtacha umri, umumiy kasallanish va oʻlim koʻrsatkichlarini yoki ayrim kasalliklar va oʻlim sabablarini;
- aholining ayrim guruxlari orasida ularning turmush tarzi, tashqi muxit, ijtimoiy-iqtisodiy, tarixiy shart-sharoitlar bilan bogʻlab oʻrganish va oʻtkazilgan tadqiqot natijalariga asoslangan holda aholi salomatligini yanada yaxshilash haqida aniq ilmiy asoslangan chora-tadbirlar ishlab chiqish va uni amaliyotga tadbiq etish.
- sanitariya-epidemiologiya va davolash-profilaktika muassasalarining ishini toʻgʻri tashkil etish uchun ularning faoliyatini, aholiga koʻrsatilayotgan tibbiy xizmatning sifati va samarasini oʻrganish;
- tibbiyot muassasalarining turi, soni, ularda ishlovchi xodimlarning soni, shifoxonalardagi oʻrinlar soni haqida maʼlumotlar yigʻish va ularni har tomonlama chuqur tahlil qilish;
- tibbiy statistik tadqiqotlarni olib borish;
- davolash profilaktika muassasalarining umumiy tavsifnomasi va faoliyatlari toʻgʻrisida konʼyuktor hisobot tuzish;
- tibbiy statistikada zamonaviy kompyuter texnologiyalarini qoʻllash;

- dasturlar, hisobotlar va jadvallar tashkil etilganligining parametrik va standartlash usullarini o'rgatish.
- aholi o'rtasida tibbiy madaniyatni oshirish, sog'lom turmush tarzini shakllantirish, profilaktik chora tadbirlarni amalga oshirish orqali ko'p tarqalgan kasalliklarni oldini olishga o'rgatish

3.0. DASTUR MAZMUNI.

3.1. " Tibbiy statistika va zamonaviy komyuter texnologiyalari" malaka oshirish kursi o'quv rejasi

№	Modul va mavzular nomi	Kredit	Auditoriya mashg'ulotlari		Seminar	Attestatsiya
			Nazariy mashg'ulot	Amaliy mashg'ulot		
1.0	Kasbiy rivojlantirish moduli	32	18	14		
1.1	Modul: O'zbekiston Respublikasining tibbiyot sohasidagi davlat siyosati	4	4	-		
1.1.1	Sog'liqni saqlash tizimini yanada rivojlantirishning asosiy ustuvor yo'nalishlari.	2	2	-		
1.1.2	Tibbiyot sohasida korrupsiyaviy jinoyatlarning yuzaga kelish omillari va javobgarlik masalalari. Korrupsiyaga qarshi kurashishga oid milliy qonunchilik tahlili va davlat siyosatining asosiy yo'nalishlari, oldini olishga doir amalga oshirilayotgan ishlar	2	2	-		
1.2	Tibbiyotda raqamli texnologiyalar.	6	2	4		
1.2.1.	Zamonaviy axborot kommunikatsion texnologiyalar.	2	2	-		
1.2.2.	Ofis dasturlari bilan tanishishva sohaga oid hujjatlar tayyorlash.	2	-	2		
1.2.3.	Internet tarmog'ida ishlash, axborot qidirish, ma'lumotlar bazasidan foydalanish.	2	-	2		
1.3	Infeksion nazorat.	6	4	2		
1.3.1.	Sanitariya epidimiologiya sohasida qo'llaniladigan me'yoriy hujjatlar va infeksiion nazorat.	2	2	-		

1.3.2.	Karantin va o'ta havfli yuqumli kasalliklar profilaktikasi. OIV/OITS xaqida tushuncha.	2	2	-		
1.3.3.	DPM larda shifoxona ichi infeksiyalari profilaktikasi.	2	-	2		
1.4	Modul. Shaxslar o'rtasidagi muloqot va tibbiy maslahat.	6	4	2		
1.4.1.	O'rta tibbiyot xodimlarini shaxslararo muloqot ko'nikmalari. Etika va deontologiya .	2	2	-		
1.4.2.	Samarali muloqot ko'nikmalari.	2	2	-		
1.2.3.	Xozirgi zamon tibbiyotida yatrogeniya muammolari va ularning yechimi.	2	-	2		
1.5	Modul: Sog'lom turmush tarzini shakllantirish mezonlari. Jismoniy faollik.	10	4	6		
1.5.1.	Salomatlik tushunchasi.Salomatlik darajasi ko'rsatkichlari.	2	2	-		
1.5.2.	Salomatlik indeksini baholash.	2	-	2		
1.5.3.	Sog'lom turmush tarzi yo'nalishlari.To'g'ri ovqatlanish mezonlari.	2	2	-		
1.5.4.	Jismoniy faollik.Asosiy sog'lomlashtiruvchi mashg'ulotlar.	2	-	2		
1.5.5	Jismoniy mashqlarni turli yoshdagi sog'lom odamlarda hamda bemorlarda qo'llash metodikasi.	2	-	2		
2.0	Mutaxassislik fanlar moduli	104	44	60		
2.1	Modul: Jamiyat sog'liqni saqlash ishi va tibbiy statistika fani, uning maqsadi, vazifalari va ahamiyati.	6	4	2		
2.1.1	Sog'liqni saqlash tizimida boshqaruv ishini tashkil etish. Hamshiralik ishida marketing.	2	2	-		
2.1.2	Sog'liqni saqlash tizimi resurslari. Sog'liqni saqlash soxasida boshqaruv tizimi xaqida tushuncha.	2	2	-		
2.1.3	Sog'liqni saqlash soxasida boshqaruv tizimini tahlil qilish.	2	-	2		
2.2	Modul: Aholi sog'ligini baholash va tibbiy statistikaning tadqiqot usullari.	12	6	6		
2.2.1	Aholi salomatligini o'rganish va baholash usullari. Aholi salomatligini o'rganish.	2	2	-		

2.2.2	Aholining soni, tarkibi, tabiiy harakati (tugʻilish, oʻlim, tabiiy koʻpayish) koʻrsatkichlarini hisoblash.	2	-	2		
2.2.3	Aholini jismoniy rivojlanishi koʻrsatkichlarini hisoblash.	2	-	2		
2.2.4	Aholining umumiy kasallanish koʻrsatkichlari.	2	2	-		
2.2.5	Aholining umumiy kasallanish koʻrsatkichlarini hisoblash.	2	-	2		
2.2.6	Aholining umumiy oʻlim koʻrsatkichlarini oʻrganish.	2	2	-		
2.3	Modul: Sogʻliqni saqlash muassasalarining konʻyuktur tahlili va umumiy tavsifi.	18	8	10		
2.3.1	Davolash profilaktika muassasalarining umumiy tavsifnomasi va faoliyatlari.	2	2	-		
2.3.2	Davolash profilaktika muassasalarining umumiy tavsifnomasi va faoliyatlari toʻgʻrisida konʻyuktur hisobot tuzish.	2	-	2		
2.3.3	Demografik maʼlumotlarni toʻplash, koʻrsatkichlarni hisoblash.	2	-	2		
2.3.4	Aholining kasallanish koʻrsatkichlari.	2	2	-		
2.3.5	Aholining kasallanish koʻrsatkichlarini aniqlash.	2	-	2		
2.3.6	Guruhlarining jismoniy rivojlanishi koʻrsatkichlarini aniqlash.	2	-	2		
2.3.7	Aholining nogironlik koʻrsatkichlari.	2	2	-		
2.3.8	Aholi oʻrtasida demografik tahlillarni yuritish.	2	2	-		
2.3.9	Aholining nogironlik koʻrsatkichlarini aniqlash. Bolalikdan nogironlik, 5 yoshdan 16 yoshgacha boʻlgan bolalar oʻrtasida nogironlik koʻrsatkichlarini hisoblash.	2	-	2		
2.4	Modul: Ambulator poliklinikada muassasalarining kursatkichlari va hisobot.	18	8	10		
2.4.1	Ambulator poliklinika xizmati. Sogʻlom aholi va bemorlarni profilaktik va maqsadli tibbiy koʻrikdan oʻtkazishning ahamiyati.	2	2	-		
2.4.2	Sogʻlom aholi va bemorlarni profilaktik va maqsadli tibbiy koʻrikdan oʻtkazish.	2	-	2		
2.4.3	Dispanser nazorati boʻyicha ishlar xajmini koʻrsatkichlari.	2	2	-		

2.4.4	Ambulator poliklinika xizmatining asosiy ko'rsatkichlari. formulalar asosida hisoblashni o'zlashtirish.	2	2	-		
2.4.5	Ambulator poliklinika xizmatining asosiy ko'rsatkichlarini hisoblash.	2	-	2		
2.4.6	Ambulator poliklinika xizmatining profilaktik ishlarni ko'rsatkichlarini hisoblash.	2	-	2		
2.4.7	Ambulator poliklinika xizmatining tibbiy hujjatlari.	2	2	-		
2.4.8	Ambulator poliklinika xizmatining tibbiy hujjatlarini yuritilishi.	2	-	2		
2.4.9	Statistik talonlarni yuritilishini monitoringini olib borish.	2	-	2		
2.5.	Modul: Sog'liqni saqlash tizimida davolash profilaktik muassasalarining roli va ko'rsatkichlari.	6	2	4		
2.5.1	Davolash profilaktika muassasalari faoliyatining asosiy ko'rsatkichlari.	2	2	-		
2.5.2	Davolash profilaktika muassasalari faoliyatining ko'rsatkichlarini aniqlash va tahlil qilish.	2	-	2		
2.5.3	Davolash profilaktika muassasalarining me'yoriy tibbiy hujjatlari va ularning yuritilishi.	2	-	2		
2.6	Modul: Bolalar va ayollar sog'ligini muhofaza qilish: statistika va tibbiy yordam muassasalari.	18	6	12		
2.6.1	Bolalar salomatligi statistik ko'rsatkichlari.	2	2	-		
2.6.2	Bolalar salomatligi statistik ko'rsatkichlarini hisoblash va tahlil qilish	2	-	2		
2.6.3	Bolalar kasalxonalar va oilaviy poliklinikalarda bolalarni hisobga olish xujjatlari.	2	-	2		
2.6.4	Ayollar salomatligi statistik ko'rsatkichlari.	2	2	-		
2.6.5	Ayollar salomatligi statistik ko'rsatkichlarini hisoblash va tahlil qilish.	2	-	2		
2.6.6	Tug'uruqxona va ayollarga tibbiy yordam ko'rsatuvchi tibbiy muassasalarining hisobot xujjatlarini yuritish.	2	-	2		
2.6.7	Bolalar va ayollarga yordam ko'rsatish muassasalarining ko'rsatkichlari.	2	2	-		
2.6.8	Bolalar va ayollarga yordam ko'rsatish muassasalarining ko'rsatkichlarini hisoblash va tahlil qilish.	2	-	2		

2.6.9	Bolalar va onalarga tibbiy yordam ko‘satuvchi muassasalarini hisobga olish va tibbiy yordam ko‘rsatish statistik ko‘rsatkichlarini tahlili.	2	-	2		
2.7	Modul: Tibbiy statistikada standartlashtirilgan hisobotlar va jadvallarni yaratish usullari.	12	4	8		
2.7.1	Zamonaviy kompyuter texnologiyalari va ularni tibbiy statistikada qo‘llashda ahamiyati.	2	2	-		
2.7.2	Tibbiy statistikada zamonaviy kompyuter texnologiyalarini qo‘llash.	2	-	2		
2.7.3	Standartlash usullari va ularni qo‘llanishi.	2	-	2		
2.7.4	Aloqadorlik –korrelyatsiya turlari,usullari. va ular bo‘yicha korrelyatsiya darajasini aniqlash.	2	2	-		
2.7.5	Aloqadorlik –korrelyatsiya turlari,usullari bo‘yicha korrelyatsiya darajasini aniqlash.	2	-	2		
2.7.6	Korrelyatsiya koeffitsientini baholash sxemasi va uni ishlab chiqish.	2	-	2		
2.8	Modul: Tibbiy hisobotlar va hujjatlarni kompyuterlashtirish: SSV tizimida zamonaviy yondashuvlar.	8	4	4		
2.8.1	SSV tizimidagi davolash profilaktik muassasalarida qo‘llanilayotgan tibbiy hisob-kitob hujjatlari va hisobotlari.	2	2	-		
2.8.2	Dinamik qatorlarni xisoblash uslublari va ularni qo‘llash.	2	-	2		
2.8.3	Grafik tasvirlar va ularni qo‘llanilishi.	2	-	2		
2.8.4	Zamonaviy kompyuter dasturlari va ularni afzalliklari.	2	2	-		
2.9	Modul: Favqulodda vaziyatlar va hayot uchun xavfli holatlarda birinchi yordam ko‘rsatish.	6	2	4		
2.9.1	Favqulodda vaziyatlar tasnifi, uning turlari, kelib chiqish sabablari, manbalari.	2	-	2		
2.9.2	Tibbiy evakuatsiya bosqichlari. Bemorlarni saralash tartibi.	2	2	-		
2.9.3	O‘tkir nafas yetishmovchiligi, o‘tkir yurak qon –tomir yetishmovchiligida “SAV” ketma-ketligi.	2	-	2		
3.0	Tanlov fanlar moduli	4			4	
	Attestatsiya	4				4
	Jami:	144	62	74	4	4

3.2.1 O'quv moduli mazmuni

“Tibbiy statistika va zamonaviy kompyuter texnologiyalari” malaka oshirish yo‘nalishi o‘quv modullarining mazmuni

1.1Modul: O‘zbekiston Respublikasining tibbiyot sohasidagi davlat siyosati 4 kredit

O‘quv moduliga ajratilgan kredit:	4 kredit
Tinglovchida kasbiy kompetensiyaning shakllanishini ta‘minlovchi bilim, ko‘nikmalar	PF-158- “O‘zbekiston 2030” strategiyasi mazmun mohiyati haqida Tibbiyotdagi islohotlar va korrupsiya nima? Tibbiyotdagi islohotlar – bu sog‘liqni saqlash tizimini modernizatsiya qilish, xizmat ko‘rsatish sifatini oshirish, moliyaviy va tashkiliy samaradorlikni yaxshilash bo‘yicha amalga oshiriladigan o‘zgarishlar. Misol: elektron sog‘liqni saqlash tizimlari, poliklinika va dorixonalarni raqamlashtirish, diagnostika va davolash standartlarini takomillashtirish. Korrupsiya – bu tibbiyot tizimida qonunga xilof ravishda shaxsiy foyda olish uchun amalga oshiriladigan harakatlar. Misol: noto‘g‘ri retsept yozish, tibbiy xizmat uchun ortiqcha to‘lov, shifokor tomonidan bemorning manfaatlarini e‘tiborsiz qoldirish. Tibbiyot mutaxassisi uchun bu ikki jihatni tushunish va ularga qarshi samarali kurashish kompetensiya talab qiladi. 2. Kompetensiya tushunchasi Kompetensiya – bu muayyan faoliyatni muvaffaqiyatli

	amalga oshirish uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma va malaka majmui. Tibbiyotdagi islohotlar va korrupsiya bo'yicha zarur kompetensiyalar A) Bilim kompetensiyalari Tibbiyot tizimidagi islohotlar, ularning maqsad va prinsiplarini bilish Sog'liqni saqlash qonunchiligi va etika normalarini tushunish Korrupsiyaning turlari va oqibatlarini bilish B) Amaliy ko'nikmalar Sog'liqni saqlash jarayonlarini samarali va shaffof boshqarish Resurslardan tejamkor va qonuniy foydalanish Korrupsiya holatlarini aniqlash va ularga munosabat bildirish C) Analitik va qaror qabul qilish kompetensiyalari Tibbiyot jarayonlarida islohotlarni baholash Korrupsiya xavfini aniqlash va oldini olish strategiyasini ishlab chiqish Qaror qabul qilishda axloqiy va qonuniy asoslarni hisobga olish D) Kommunikativ kompetensiyalar Bemorlar, jamoa va rahbariyat bilan shaffof va samarali muloqot qilish Korrupsiyaga qarshi tashabbuslarni targ'ib qilish Axborot va trening orqali xodimlarni islohotlar va etikaga o'rgatish
--	--

	E) Shaxsiy va ijtimoiy kompetensiyalar Axloqiy prinsiplarni saqlash Javobgarlik va fidoyilik Sogʻliqni saqlash tizimini shaffof va adolatli qilishga intilish
Oʻquv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	1. Sovgʻalar va ishbilarmonlik mehmondoʻstligi bilan bogʻliq korrupsiyaviy xavf-xatarlar: • Qachon sovgʻa berish yoki qabul qilish qonunga zid va korrupsiya sifatida baholanishi mumkinligini; • Qonuniy ishbilarmonlik munosabatlari bilan shaxsiy manfaat oʻrtasidagi farqni; • Qonun va ichki hujjatlarda belgilangan sovgʻalarni qabul qilish/bosh tortish qoidalarini; • Sovgʻa yoki mehmondoʻstlik orqali taʼsir oʻtkazish holatlari bilan bogʻliq jiddiy xavf-xatarlarni. • Uchinchi shaxslar orqali pul yoki sovgʻa qabul qilish kabi yashirin xavflarni aniqlashni. 2. Korrupsiyaviy harakatlar tushunchasi va ularning turlari: • Korrupsiyaviy xatti-harakatlar (pora berish/olish, suisteʼmol qilish, manfaatlar toʻqnashuvi, soxta hujjat tayyorlash va h.k.) nima ekanini; • Davlat xizmatchilari, tibbiyot xodimlari va boshqa mansabdor shaxslar tomonidan amalga oshirilishi mumkin boʻlgan korrupsiyaviy harakatlar turlari. 3. Korrupsiyaviy harakatlar uchun intizomiy javobgarlik: • Qonun va ichki meyoriy hujjatlarga koʻra xodimlar tomonidan sodir etilgan intizomiy buzilishlarni; • Intizomiy choralar (hayfsan, lavozimdan ozod etish, tanbeh va h.k.) qanday holatlarda qoʻllanilishini; • Xizmat tekshiruvi, intizomiy ish yuritish va qaror qabul qilish tartibini. 4. Korrupsiyaviy harakatlar uchun jinoiy javobgarlik: • Oʻzbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksida belgilangan korrupsiya bilan bogʻliq moddalar (210-modda – pora berish, 211-modda – pora olish, 205-

	modda – hokimiyat yoki mansab vakolatini suiste'mol qilish va b.); • Jinoyat tarkibi, javobgarlik turlari va jazo choralari (jarima, ozodlikdan mahrum etish va h.k.); • Aybdor shaxslarga nisbatan amaliyotda qanday jazo qo'llanilishi mumkinligi.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	1. Sovg'alar va mehmondo'stlik bilan bog'liq xatarlarni baholash va to'g'ri munosabatda bo'lish ko'nikmasi • Qonuniy va noqonuniy sovg'a/mehmondo'stlik o'rtasidagi farqni anglash; • Sovg'a yoki xizmat qabul qilishdan bosh tortish yuzasidan to'g'ri qaror qabul qilish; • Ishbilarmonlik munosabatlarida xolislik va kasb etikasiga amal qilish. 2. Fuqarolar bilan tozalik va shaffoflikka asoslangan munosabat o'rnatish ko'nikmasi • O'zaro munosabatlarda xizmat vazifalariga tayanish, shaxsiy manfaatlardan qochish; • Kontragentlar bilan kelishuvlarda korrupsiya xavfini oldindan ko'ra bilish; • Tashqi ta'sirlarga moyillikdan saqlanish va qarorlarni mustaqil qabul qilish. 3. Hujjatlar ekspertizasi va ijrosini xolis va shaffof amalga oshirish ko'nikmasi • Hujjatlar bilan ishlashda faktlar va dalillarga tayanish; • Ijro nazorati jarayonida "shaxsiy munosabatlar" emas, qonun va reglamentlarga asoslanish; • Hujjatlar orqali manfaatli tarafni qo'llab-quvvatlash xavfini aniqlash va undan saqlanish. 4. Korrupsiyaviy harakatlar to'g'risida xabardor qilish ko'nikmasi • Korrupsiya holatlarini qanday va qayerga xabar qilishni aniq bilish; • Xabar berishdagi anonimlik, himoya va huquqiy kafolatlardan xabardor bo'lish; • Xabar mazmunini aniq, asosli va ishonchli tarzda shakllantirish. 5. Qonunga muvofiq murojaat qilish va xabar berish

	ko'nikmasi Korrupsiya holatlari yuzaga kelganda qanday organlarga, qanday tartibda murojaat qilishni bilish;
O'quv moduli mazmuni:	Korrupsiya tushunchasi va uning turlari haqida bilim berish; Milliy va xalqaro qonunchilikni tahlil qilish; Korrupsiyaga qarshi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlarini o'rganish; Talabalarda huquqiy madaniyatni shakllantirish; Amaliy holatlar tahlili asosida huquqiy fikrlashni rivojlantirish. 1. Korrupsiya tushunchasi – Korrupsiya nima ekanligi, uning ta'rifi, mohiyati va kelib chiqish sabablari; – Korrupsiyaning asosiy turlari: pora olish va berish, xizmat mavqeidan suiiste'mol qilish, manfaatlar to'qnashuvi va h.k. 2. Milliy qonunchilik asoslari – “Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida”gi Qonunning asosiy normalari; – O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi va Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksdagi korrupsiyaga oid moddalar; – Korrupsiyaga qarshi Milliy strategiya va dasturlar mazmuni. 3. Davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlari – Korrupsiyaga qarshi davlat siyosatining maqsadlari va vazifalari; – Hukumat organlari va jamoatchilikning bu sohadagi o'rni; – Ochiqlik va shaffoflikni ta'minlash orqali korrupsiyani kamaytirish usullari. 4. Huquqiy madaniyat va ong – Korrupsiyaning jamiyatga va davlatga keltiruvchi zararlari

	haqida tushuncha; – Fuqarolarning huquqiy bilimi va mas’uliyatining ahamiyati; – Etik meyorlarga amal qilish va halollikning ahamiyati. 5. Amaliy misollar tahlili orqali bilimlarni mustahkamlash – Real hayotdagi korrupsiya holatlarini tahlil qilish; – Ularni huquqiy nuqtai nazardan baholash; – Qonuniy va samarali yechimlar taklif qilish qobiliyatini rivojlantirish. Tibbiyot sohasida korrupsiyaviy jinoyatlar tushunchasi – Pora olish va berish, xizmat mavqeidan suiiste’mol qilish, dori vositalari bilan bog‘liq jinoyatlar. 2. Korrupsiyaviy jinoyatlarning asosiy sabablari – Nazoratning sustligi, tizimdagi shaffoflik yetishmasligi, huquqiy madaniyat pastligi, jamiyatda jazosizlik hissi. 3. Ichki va tashqi omillar – Tibbiyot muassasalaridagi tashkiliy kamchiliklar; – Aholining korrupsiyaga nisbatan murosali munosabati. 4. Korrupsiya uchun javobgarlik turlari – Jinoiy javobgarlik: Jinoyat kodeksining 210, 211, 212-moddalari; – Ma’muriy va intizomiy javobgarlik: jarima, ishdan bo‘shatish, ogohlantirish.
Adabiyotlar: 1. PF-158-son 11.09.2023y. .”O‘zbekiston-2030”strategiyasi 2. O‘zbekiston Respublikasining 03.01.2017 yildagi “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida”gi O‘RQ-419-sonli Qonuni // [Elektron manba]. URL: https://lex.uz/docs/3088008.	

3. O‘zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksi // [Elektron manba]. URL: <https://lex.uz/docs/111453>.
4. O‘zbekiston Respublikasining Jinoyat-protsessual kodeksi // [Elektron manba]. URL: <https://www.lex.uz/acts/111460>.
5. O‘zbekiston Respublikasining Ma‘muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksi // [Elektron manba]. URL: <https://lex.uz/docs/97664>.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 02.02.2017 yildagi “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi qonunining qoidalarini amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-2752-sonli Qarori [Elektron manba]. URL: <https://lex.uz/docs/3105125>.

Elektron ta’lim resurslari:

-www.minzdrav.uz–

www.gov.uz

www.press-service.uz

www.parlament.gov.uz

- www.uza.uz

- www.cbu.uz–

- www.lex.uz

- www.ziynet.uz

1.2. Modul: Tibbiyotda raqamli texnologiyalar

O‘quv moduliga ajratilgan kredit:	6 kredit
Tinglovchida kasbiy kompetensiyaning shakllanishini ta’minlovchi bilim, ko’nikmalar	Tibbiyotda raqamli texnologiyalar bo‘yicha zarur kompetensiyalar A) Bilim kompetensiyalari Raqamli texnologiyalar va ularning tibbiyotdagi qo‘llanilishini bilish Elektron sog‘liqni saqlash tizimi (EHR/EMR) va telemeditsina printsiplarini tushunish Ma’lumot xavfsizligi va bemor maxfiyligini himoya qilish qonunchiligini bilish AI va diagnostika dasturlarining asosiy ishlash printsiplari B) Amaliy ko‘nikmalar

	Elektron sog‘liqni saqlash tizimidan samarali foydalanish Telemeditsina orqali bemorlar bilan masofaviy konsultatsiya o‘tkazish Raqamli diagnostika vositalarini ishlatish (masalan, laboratoriya natijalarini tahlil qilish) Ma’lumotlarni xavfsiz saqlash va uzatish C) Analitik va qaror qabul qilish kompetensiyalari Raqamli ma’lumotlardan tahlil qilish va xulosalar chiqarish Diagnostika va davolash bo‘yicha qarorlarni AI va boshqa raqamli vositalardan foydalangan holda qabul qilish Ma’lumotlar xavfsizligi va etik cheklovlarni hisobga olish D) Kommunikativ kompetensiyalar Bemorlar va hamkasblarga raqamli texnologiyalarni tushuntirish Telemeditsina konsultatsiyalarida aniq va samarali muloqot qilish Raqamli tizimlar bo‘yicha jamoa bilan hamkorlik qilish
O‘quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	• Kompyuterga axborot kiritish va axborot olish qoidalarini; • kompyuterni tuzilishi to‘g‘risida qisqacha ma’lumotni, kompyuterning foydali va zararli tomonlarini, kompyuterda ishlash jarayonida sanitariya qoidalariga rioya qilishni; • tibbiyotda zamonaviy axborot kommunikatsion texnologiyalari bilan ishlashni; • sog‘lom jamiyat qurishda axborotlashtirishning o‘rnini; • sog‘liqni saqlash tizimini axborotlashtirishda jahon tajribalarini;

	• axborotlarga ishlov berish, kiritish va chiqarish qurilmalari va ularning tavsifini; • tibbiyotda aloqa va kommunikatsiya vositalarini; • ma'lumotlarni saqlash, qayta ishlash va uzatish; • xozirgi kunda tibbiyotda informatsion texnologiyalari sohasi rivojlanib kelmoqda-tibbiyot xodimlari uchun planshetlardan foydalanib, <i>online</i>-registratsiya qilish va ulardan foydalana olishi.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• kompyuter texnikasi bilan ishlashda texnika havfsizligini; • dasturlar bilan ishlashni; • ma'lumotlar bazasi yaratish, ular ustida ishlashni va dasturlash asoslarini; • kompyuter grafik usullaridan foydalana olishni; • tibbiy axborotlar almashinuvi va uni izlashda internet tarmog'ida ishlashni; • elektron pochta dasturi bilan ishlashni; • AKT sog'liqni saqlash tizimida qo'llashni.
O'quv moduli mazmuni:	Tibbiyot sohasida kompyuter texnologiyalaridan foydalanish. Tibbiyotda qo'llanilayotgan zamonaviy axborot texnologiyasi qurilmalarining dasturiy va texnik ta'minoti to'g'risida nazariy va amaliy bilimlar Tibbiy statistik ma'lumotlarni to'g'ri tahlil qilish va ulardan kasallikning oldini olish yoki davolashda qo'llash. Axborot texnologiyalaridan foydalanish borasida amaliy ko'nikmalarga ega bo'lish, internet tarmog'ida ishlash, axborot qidirish va ulardan foydalanish, tibbiyot axborot tizimlari xususiyatlari, ma'lumotlar bazasini tashkil etish, ekspert tizimlari va axborot xavfsizligi asoslarini bilish.
Tavsiya etiladigan adabiyotlar: 1.O.N.Djurayev Axborot tizimlari va texnologiyalari (tarmoqlar va sohalar buyicha) Toshkent 2020y 2.Aminov S.M "Axborot kommunikatsion texnologiyalar" 2020 y 3.Tursunov, Nazarov "Ta'limda axborot texnologiyalari" 2021 y 4.Ayupov Ravshan Hamdamovich "Ta'limda axborot texnologiyalari" TDPU, 2020 y	

5. Informatika asoslari Mualliflar: M. Aripov, A. Haydarov Yuklab olish: Informatika asoslari PDF (https://uzsmart.uz/kitoblar/view/6551?utm_source=chatgpt.com) 6. Informatika va axborot texnologiyalari Muallif: Z.S. Abdullayev 7. Kompyuter savodxonligi kitobchasi Yuklab olish: Kompyuter savodxonligi PDF(https://pdfbox.uz/books/uzbek/11329-kompyuter-savodxonligi-kitobchasi?utm_source=chatgpt.com) 8. Kompyuterli va raqamli texnologiyalar Mualliflar: Hoshimov, Tulyaganov 9. Informatika (klassik darslik) Muallif: N.V. Makarova Elektron ta'lim resurslari: 1. DMED haqida asosiy tushuncha (Kapital.uz) 2. O'zbekcha tayyor adabiyotlar (PDF / DOC) (soff.uz) 2. DMED bo'yicha test savollar (Hujjat24)

1.3.Modul: Infektsion nazorat

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	6 kredit
Tinglovchida kasbiy kompetensiyani shakllanishini ta'minlovchi bilim, ko'nikmalar	Infektsion nazoratda kompetensiya Bu — tibbiyot xodimi yoki mutaxassisning bilim, ko'nikma va mas'uliyatli yondashuvi majmui. Kompetensiya quyidagilarni o'z ichiga oladi: ☐ Bilimlar: • Infektsion kasalliklar yuqish yo'llari • Sanitariya-epidemiologik me'yorlar • Dezinfektsiya va sterilizatsiya turlari ☐ Amaliy ko'nikmalar: • To'g'ri qo'l yuvish texnikasi • Himoya vositalarini to'g'ri kiyish va yechish • Asboblarni xavfsiz qayta ishlash ☐ Mas'uliyat va xulq-atvor:

	• Qoidalarga qat'iy rioya qilish • Infeksiya xavfini baholay olish • Favqulodda holatlarda tezkor choralar ko'rish
O'quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	• sanitariya qoidalari, normalari va gigiena normativlarini (SanQvaN); • davolash-profilaktika muassasalariga qo'yiladigan sanitar talablarni va "infeksion nazorat komissiyasi" ish faoliyatini; • sanitar me'yor va qoidalar bo'yicha amaldagi hujjatlarni; • OIV/OITSga oid normativ hujjatlarni; • OIV etiologiya va patogenezini, epidemiologiyasini; • OIV yuqish yo'llari, tekshirish usullari, klinikasi va bemorlar parvarishini; • kasalliklardan (COVID -19) himoyalash tamoyillarini.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• shifoxona ichi infeksiyasini oldini olishda SanQvaMlarga rioya qilishni; • muolajalar vaqtida avariya holatlari yuzaga kelishini oldini olishni; • avariya holatlari yuzaga kelganda o'tkaziladigan chora-tadbirlar yig'indisini; • o'ta xavfli va karantin infeksiyalarda epidemiyaga qarshi o'tkaziladigan chora-tadbirlarni; • himoya kiyimlari va ulardan foydalanish tartibini. • qo'llarga gigienik ishlov berish usullari, texnikasi va qo'llarni yuvish tartibini;
O'quv moduli mazmuni:	Davolash profilaktika muassasalarida shifoxona ichi infeksiyasini oldini olish borasida qabul qilingan normativ hujjatlar. Shifoxona ichi infeksiyasini oldini olishda akusherlarning vazifalari. Tibbiy muolajalar orqali yuqadigan kasalliklarni oldini olish. Yuqumli kasalliklar (o'ta xavfli va karantin infeksiyalar, OITS)ni tarqalishini oldini olish. OIV/OITSga oid normativ hujjatlar. OIV etiologiya va patogenezini, epidemiologiyasi. OIV/OITS infeksiyasi. Kasalliklardan (COVID19) himoyalash tamoyillari. Himoya kiyimlari va ulardan foydalanish tartibi.
Tavsiya etiladigan adabiyotlar 1. San. Q va M. № 0342/17 "DPMlarda shifoxona ichi infeksiyalari profilaktikasi" 10 yanvar 2017 y. 2. San. Q va M. № 03-17-15."O'zbek.Res.davolash- profilaktika muassasalarida chiqindilarni yig'ish,saqlash va yo'q qilish sanitariya qoidalari va meyorlari"	

- 3.V.N.Turaqulov,X.A.Raxmatova.N.A.Avezova.”Yuqumli kasalliklarda xamshiralik parvarishi”O’quv qo’llanma.Navoi nashriyot.2019yil.
- 4.F.I Salomova, Sh.T Iskandarova “Gigiyena. Tibbiy ekologiya” Toshkent-2020
- 5.S.B. Israilova “Sanitariya epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi xizmati” o’quv qo’llanma. Turon nashr. Samarqand-2026 <https://e-library.sammu.uz/uz/book/5400>
- 6.COVID-19 bo’yicha milliy qo’llanma JSST. O‘zbekiston Sog‘liqni saqlash vazirligi. 2020 yil 26 mart.
- 7.O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi sayti**
→ **rasmiy sanitariya me’yorlari va hujjatlar**
- 8.ZiyoNET**
→ bepul darsliklar va o’quv qo’llanmalar
Elektron ta’lim resurslari:
<http://www.edu.uz>
<http://www.pedagog.uz>
www.tma.uz,
www.lex.uz
<https://ru.pinterest.com/vkhamidov/>

1.4.Modul.Shaxslar o’rtasidagi muloqat va tibbiy maslahat

O’quv moduliga ajratilgan kredit:	6 kredit
O’quv moduli mazmuni:	Jamiyat va bemorning salomatligi yo‘lida halol mehnat qilish, har qanday sharoitda ham tibbiy yordam ko‘rsatish. Bemorga diqqat e’tibor va g‘amxo‘rlik bilan munosabatda bo‘lish va o‘zining barcha xatti-harakatlarida yuksak insoniy qoidalarga rioya qilish. Jamoada, individual va turli guruhlarda shaxslararo muloqot madaniyati. Kasbning oliyjanob an‘analarini saqlash. Zamonaviy tibbiyot amaliyotida sezilarli e’tibor tibbiyot xodimlarining kasbiy ko‘nikmalariga, bemorlar bilan ularning gender va madaniy xususiyatlarini hisobga olgan holda muloqot qilish qobiliyatiga qaratilmoqda. Genderning salomatlikka ta’siri. Genderga sezgir tibbiy maslahat va aloqa to‘g‘risida tushuncha. Ichki madaniyat qoidalari, intizomga rioya qilish. Jamoat mulki tushunchasi va unga ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo‘lish. Hamjihatlik va kollegiallik tuyg‘ulariga rioya qilish. Neytral va xavfsiz muhitni yaratish. Salbiy munosabat va fikrlardan qochish. Tibbiy maslahatni

	hurmat va e'tibor bilan boshlash. Faol tinglash va empatiya Bemorning ehtiyojlarini baholash. Shaxsiy chegaralarni hurmat qilish. Tushunarli tildan foydalanish. Tibbiyot xodimining bemor bilan muloqot qilish qobiliyati. Muloqot ko'nikmalarining turlari va ularning bir-biri bilan o'zaro bog'liqligi. Tibbiy maslahatning asosiy tuzilishi va ko'nikmalarining o'zaro bog'liqligi. Tibbiy maslahatni tartiblashtirish. Noverbal tildan foydalanish. O'zaro tushunishga erishish: bemorning holatini inobatga olish. Samarali muloqotning xususiyatlari
O'quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	• Insoniylik tamoyillariga, kasbiy standartlarga va tibbiyot ilmining zamonaviy talablariga javob beradigan sifatli tibbiy yordam ko'rsatish tamoyillarini; • klinik amaliyotda dalillarga asoslangan parvarish tamoyillarini; • tibbiyot xodimining asosiy huquq, burch va majburiyatlarini; • bemorning ehtiyojlariga nisbatan sabrli va xushmuomalali bo'lishi, bemor bilan o'zaro sokin va ishonchli munosabat o'rnatishni; • bemorga diqqat e'tibor va g'amxo'rlik bilan munosabatda bo'lish va o'zining barcha xatti-harakatlarida yuksak insoniy qoidalarga rioya qilishni; • jamoada, individual va turli guruhlarda shaxslararo muloqot madaniyatini; • ichki madaniyat qoidalari, intizomga rioya qilishni. • neytral va xavfsiz muhitni yaratishni. • salbiy munosabat va fikrlardan qochishni. • tibbiy maslahatni hurmat va e'tibor bilan boshlashni • samarali muloqotning xususiyatlarini • verbal va noverbal ko'nikmalarni
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• Kasbning oliyjanob an'analarini saqlashni • bemorlar va ularga tegishli ma'lumotlarning maxfiyligiga hurmat bilan munosabatda bo'lish ko'nikmalarini; • bemorning shaxsiy hududiga kirishni minimallashtiradigan hamshiralik amaliyoti standartlariga amal qilishni; • bemor, shaxslararo o'zaro muloqot qilish ko'nikmalarini; • bemorning ehtiyojlarini hisobga olib, o'zaro sokin va ishonchli munosabat o'rnatish usullarini. • bemorning ehtiyojlarini baholashni.

	• shaxsiy chegaralarni hurmat qilishni. • tushunarli tildan foydalanishni
Adabiyotlar: 1.Q.Inomov “ Hamshiralik ishi asoslari” Toshkent 2009 yil 2. A.G.Gadayev ”Ichki kasalliklar propedevtikasi” darslik Toshkent 2023yil Elektron ta’lim resurslari http://www.edu.uz http://www.pedagog.uz www.tma.uz , www.lex.uz	

1.5. Modul: Sog’lom turmush tarzini shakllantirish mezonlari. Jismoniy faollik

O‘quv moduliga ajratilgan kredit:	10 kredit
Tinglovchida kasbiy kompetensiyaning shakllanishini ta’minlovchi bilim, ko’nikmalar	Jismoniy faollik va sog’lom turmushda kompetensiyalar Bu sohadagi kompetensiyalar quyidagilarni o‘z ichiga oladi: • Sog’lom turmush qoidalari bo‘yicha bilimga ega bo‘lish • Shaxsiy sog‘liqni baholay olish va nazorat qilish • To‘g‘ri ovqatlanish rejasini tuzish ko‘nikmasi • Jismoniy mashqlarni xavfsiz va samarali bajarish • Sog‘lom hayot tarzini boshqalarga targ‘ib qila olish
O‘quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	• Salomatlik tushunchasi, salomatlik darajasi ko‘rsatkichlarini; • sog‘lom turmush tarzini shakllantirish tamoyillarini; • salomatlikka ta’sir etuvchi omillar: • irsiy, ekologik tibbiy va hayot tarzi va salomatlik mexanizmlarini bilishi, tahlil qila olishni; • atrof muhit va ekologik omillarning salomatlikka ta’sirini; • salomatlikni mustahkamlashga qaratilgan standart va algoritmlarni; • to‘g‘ri ovqatlanish prinsiplarini; • kun tartibini to‘g‘ri tashkil etishni;

	• jismoniy faollik va chiniqishning • salomatlikka ta'sirini; • zararli odatlarning organizmga ta'sirini; • tibbiy ko'riklarni tashkil etish va aholini • jalb etishni; • sog'lom turmush tarzini maqsadli guruhlar o'rtasida shakllantirish va targ'ib etishni;
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• Aholining turli guruhlarida (yoshiga, mehnat turiga, jinsiga qarab) psixoemotsional holatni aniqlashni; • sog'lom turmush tarzini qo'llab quvvatlashda maqsadli guruhlarini shakllantirish va ular o'rtasida suhbatlar olib borishni; • individual salomatlik va uni asrash yo'llarini; • jismoniy faollik, to'g'ri ovqatlanish prinsiplari, zararli odatlarning salomatlikka ta'siri mavzularida aholi o'rtasida tadbirlar tashkil etishni; • maqsadli guruhlar o'rtasida targ'ibot ishlarini olib borishni; • inson salomatligini saqlash va tiklashda jismoniy tarbiya mashqlari kompleksini; • jismoniy mashqlarni har xil yoshdagi sog'lom odamlarda va bemorlarda qo'llash uslublarini; • Skandinaviya yurish usullarini.
O'quv moduli mazmuni:	Sog'lom turmush tarzini tashkil etish asoslari. Sog'lom turmush tarzini shakllantirishda maqsadli guruhlar bilan ishlash. Atrof muhit va ekologik omillarning salomatlikka ta'siri, to'g'ri ovqatlanish prinsiplari, kun tartibini to'g'ri tashkil etish, jismoniy faollik va chiniqishning salomatlikdagi ahamiyati, zararli odatlarning organizmga ta'siri, tibbiy ko'riklarni tashkil etish va aholini jalb etish.
Tinglovchilarni mustaqil o'zlashtirishi uchun adabiyotlar ro'yxati: 1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 10 noyabrdagi "Aholining sog'lom ovqatlanishini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ 4887-sonli qarori. 2. VMQ 2025 y. 6-may № 297 " Sog'liqni saqlash va ta'lim tashkilotlarida ichimlik suvi hamda sanitariya-gigiyena infratuzilmasini kengaytirishga qaratilgan " Toza qo'llar" dasturi. 3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 18 dekabrda "Yuqumli bo'lmagan kasalliklarning profilaktikasini, sog'lom turmush tarzini qo'llab – quvvatlash va aholining jismoniy faolligi darajasini oshirish chora-tadbirlari	

to'g'risida"gi **PQ 4063-sonli qarori.**

4. **SSV buyrug'i № 97, 2024 y, 27 mart.** "Axoli orasida kasalliklarni erta aniqlash, skrining dasturlarni samarali o'tkazish, aniqlangan kasalliklar bo'yicha manzilli sog'lomlashtirish ishlarini tashkil etish" to'g'risida.

5. **SSV ning № 175-buyrug'i, 2025 yil, 20-iyun.** "Aholiga birlamchi tibbiy-sanitariya yordami ko'rsatish tizimini takomillashtirish to'g'risida"

6. Sh. Zokirxo'jayev, A. Gadoyev, M. Turimbetova "Dietologiya" 2023 yil

7. A. Gadayev, L. Musadjanova, N. Pirmatova, N. Mo'minova "Shifobaxsh taomlar" 2017 yil.

8. Sh. Qurbonov, A. Qurbonov "To'g'ri ovqatlanish qoidalari" 2014 yil

9. **Elektron ta'lim resurslar:**

1. inlibrary.uz – sog'lom turmush maqolalari
2. globalsciences.uz – ilmiy tadqiqotlar
3. avitsenna.uz – ovqatlanish bo'yicha tavsiyalar
4. yuz.uz – sog'lom turmush dasturlari
5. hujjat 24.uz – o'quv materiallar

2.1. Modul: Sog'liqni saqlash tizimida boshqaruv ishini tashkil etish. Hamshiralik ishida marketing.

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	6 kredit
O'quv moduli mazmuni:	Sog'liqni saqlash tizimi resurslari. Sog'liqni saqlash soxasida boshqaruv tizimi haqida tushuncha. Sog'liqni saklash tizimida boshqaruv ishini tashkil etish. Sog'liqni saqlash boshqarmasi. Sog'liqni saqlash tizimi sub'ektlari. Tibbiyot soxasiga oid Prizedent Farmonlari, Vazirlar Mahkamasining Qarorlari, sog'liqni saqlash Vazirligining buyruqlari. Rasmiy statistikaga oid, qonunchilik palatasi tomonidan 2021 yil 7 mayda qabul qilingan Senat tomonidan 2021 yil 26 iyunda ma'qullangan xujjatning mohiyati. Tibbiyotni ijtimoiy faoliyatini aniqlash, uni jamiyatdagi o'rnini o'rganish, faoliyati va ichki differensiyasini rivojlantirish yo'llari. Sog'liqni saklash muassasalarining birlamchi tibbiy xujjatlari ruyxati bilan tanish. Sog'liqni saqlash tizimida me'yoriy tibbiy xujjatlar ularni to'g'ri yuritish va nazorat qilish. Sog'liqni saqlash tizimida tibbiy xisobotlarni to'g'ri yuritishni yo'lga qo'yish. Tibbiyotda marketing tushunchasi.
O'quv moduli yakunida tinglovchi	• Sog'liqni saqlash tizimi resurslarini; • sog'liqni saqlash tizimida boshqaruv ishini tashkil

bilishi lozim:	etish; • sog‘liqni saqlash boshqarmasini o‘rnini; • sog‘liqni saqlash tizimi sub’ektlarini; • tibbiyot soxasiga oid Prizedent Farmonlarini; • Vazirlar Mahkamasining Qarorlari, sog‘liqni saqlash Vazirligining buyruqlarini mohiyatini; • rasmiy statistikaga oid buyruqlarni; • sog‘liqni saklash muassasalarining birlamchi tibbiy xujjatlari ruyxatini.
O‘quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• sog‘liqni saklash muassasalarining birlamchi tibbiy xujjatlari ruyxatga olishni; • sog‘liqni saqlash tizimida me‘yoriy tibbiy xujjatlar ularni to‘g‘ri yuritishni; • tibbiyotni ijtimoiy faoliyatini aniqlashni.

2.2 Modul. Aholi salomatligini o‘rganish va baholash usullari. Tibbiyot statistikasi asoslari. Tibbiy statistik tadqiqotlarni olib borish.

O‘quv moduliga ajratilgan kredit:	18 kredit
O‘quv moduli mazmuni:	Aholi salomatligini o‘rganish va baholash usullari. Aholi salomatligini o‘rganish. Aholining soni, tarkibi, tabiiy harakati (tug‘ilish, o‘lim, tabiiy ko‘payish), jismoniy rivojlanishi va aholi orasida turli kasalliklarni tarqaganligi va ularning kechishi, o‘rtacha umr ko‘rsatkichlarini aniqlash. Tibbiyot statistikasi asoslari. Sog‘liqni saqlashni to‘g‘ri rejalashtirish, sanitariya-epidemiologiya va davolash-profilaktika muassasalarining ishini to‘g‘ri tashkil etish uchun ularning faoliyatini, aholiga ko‘rsatilayotgan tibbiy xizmatning sifati va samarasini o‘rganish. Tibbiyot muassasalarining turi, soni, ularda ishlovchi xodimlarning soni, muqim shifoxonalardagi o‘rinlar soni haqida ma’lumotlar yig‘ish va ularni tahlil qilish. Tibbiy statistik tadqiqotlarni olib borish. Sanitariya-statistik tadqiqotlarni o‘tkazish. Statistik tadqiqotlarning umumiy nazariyasi. Statistik kuzatishlarni tashkil etish, olingan statistik materiallarni guruhlash, jamlash, xisoblash qoidalari va statistik tahlil usullari.
O‘quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	• Aholi salomatligini o‘rganish va baholash usullarini; • tibbiyot statistikasi asoslarini; • sog‘liqni saqlashni to‘g‘ri rejalashtirishni ahamiyatini; • sanitariya-epidemiologiya va davolash-profilaktika

	muassasalarining ishini to'g'ri tashkil etish uchun ularning faoliyatini, aholiga ko'rsatilayotgan tibbiy xizmatning sifati va samarasiga ta'sirini; • tibbiyot muassasalarining turi, soni, ularda ishlovchi xodimlarning soni, muqim shifoxonalardagi o'rinlar soni haqida ma'lumotlar yig'ish va ularni tahlil qilishning ahamiyatini; • tibbiy statistik tadqiqotlarni olib borish asoslarini; • sanitariya-statistik tadqiqotlarni o'tkazish usullarini; • statistik tadqiqotlarning umumiy nazariyasini; • statistik kuzatishlarni tashkil etish, olingan statistik materiallarni guruhlash, jamlash, xisoblash qoidalari va statistik tahlil usullarini.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• aholi salomatligini baholashni; • aholining soni, tarkibi, tabiiy harakati (tug'ilish, o'lim, tabiiy ko'payish), jismoniy rivojlanishi va aholi orasida turli kasalliklarni tarqaganligi va ularning kechishi, o'rtacha umr ko'rsatkichlarini aniqlashni; • sanitariya-statistik tadqiqotlarni o'tkazishni; • statistik kuzatishlarni tashkil etishni; • olingan statistik materiallarni guruhlashni; • olingan statistik materiallarni jamlash, xisoblash qoidalari va statistik tahlil usullarini qo'llashni.

2.3. Modul. Davolash profilaktika muassalarining umumiy tavsifnomasi va faoliyatlari to'g'risida kon'yuktor hisobot tuzish.

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	18 kredit
O'quv moduli mazmuni:	Davolash profilaktika muassalarining umumiy tavsifnomasi va faoliyatlari to'g'risida kon'yuktor hisobot tuzish. Aholining soni va tarkibi to'g'risidagi ma'lumotlarni to'plash, aholini ro'yxatga olish, ko'rsatkichlarni xisoblab chiqarishda statistika boshqarmasining rasmiy ma'lumotlaridan foydalanish. Aholining kasallanish ko'rsatkichlarini aniqlash. Demografik ko'rsatkichlarga asoslanib, jadval tuzish. Aholi soni, yoshi, tarkibi, tug'ilish, umumiy o'lim, bolalar o'limi, onalar o'limi, tabiiy o'sish ko'rsatkichlarining xisoblash. Umumiy kasallanish. Kasallanganlik. Birlamchi kasallanish. Kasalliklarni tarkibi

	bo'yicha kasallanish ko'rsatkichlarini ma'lumotlarga asoslanib aniqlash va hisoblash. Antropometrik ko'rsatkichlar. Bo'y, og'irlik, ko'krak qafasi aylanasi ko'rsatkichlarga asoslanib jismoniy rivojlanishni aniqlash. Birlamchi va ikkilamchi nogironlik. Umumiy nogironlik. Bolalikdan nogironlik, 5 yoshdan 16 yoshgacha bo'lgan bolalar o'rtasida nogironlik ko'rsatkichlarini hisoblash. Axoli o'rtasida demografik tahlillarni yuritish.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	• Davolash profilaktika muassalarining umumiy tavsifnomasi va faoliyatlari to'g'risida kon'yuktor hisobot tuzishning ahamiyatini; • aholining kasallanish ko'rsatkichlarini; • umumiy kasallanish, kasallanganlik, birlamchi kasallanishlarni; • antropometrik ko'rsatkichlarni; • birlamchi va ikkilamchi nogironlikni; • umumiy nogironlikni; • bolalikdan nogironlikni; • aholi o'rtasida demografik tahlillarni yuritishni ahamiyatini.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• davolash profilaktika muassalarining umumiy tavsifnomasi va faoliyatlari to'g'risida kon'yuktor hisobot tuzishni; • aholining soni va tarkibi to'g'risidagi ma'lumotlarni to'plash, aholini ro'yxatga olish, ko'rsatkichlarni xisoblab chiqarishni; • aholining kasallanish ko'rsatkichlarini aniqlashni; • demografik ko'rsatkichlarga asoslanib, jadval tuzishni; • aholi soni, yoshi, tarkibi, tug'ilish, umumiy o'lim, bolalar o'limi, onalar o'limi, tabiiy o'sish ko'rsatkichlarining hisoblashni; • kasalliklarni tarkibi bo'yicha kasallanish ko'rsatkichlarini ma'lumotlarga asoslanib aniqlash va hisoblashni; • bo'y, og'irlik, ko'krak qafasi aylanasi ko'rsatkichlarga asoslanib jismoniy rivojlanishni aniqlashni; • bolalikdan nogironlik, 5 yoshdan 16 yoshgacha bo'lgan bolalar o'rtasida nogironlik ko'rsatkichlarini hisoblashni; • aholi o'rtasida demografik tahlillarni yuritishni.

2.4.Modul.Ambulator poliklinika xizmati va muassasalarning asosiy ko'rsatkichlari.

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	18 kredit
O'quv moduli mazmuni:	Ambulator poliklinika xizmatini tashkil etishda sog'lom aholi va bemorlarni profilaktik va maqsadli tibbiy ko'rikdan o'tkazish, dispanser nazorati bo'yicha ishlar xajmini ko'rsatkichlar orqali xisoblash. Ambulator poliklinika xizmatining asosiy ko'rsatkichlarini formulalar asosida hisoblash. Profilaktik ishlarning ko'rsatkichlarini hisoblash. Poliklinikadagi barcha vrachlar va o'rta tibbiyot xodimlarini qatnovlar va mustaqil qabul ko'rsatkichlari haqida ma'lumot to'plash. Ambulator poliklinika faoliyatini aniqlash. Poliknika OSh va tor mutaxassislarini faoliyatiga baho berish. Surunkali va birlamchi kasalliklarni aniqlash. Statistik talonalarni o'z vaqtida yuritilish monitoringini olib borish.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	• Ambulator poliklinika xizmatini tashkil etishda sog'lom aholi va bemorlarni profilaktik va maqsadli tibbiy ko'rikdan o'tkazishning ahamiyatini; • ambulator poliklinika xizmatining asosiy ko'rsatkichlarini; • profilaktik ishlarning ko'rsatkichlarini; • poliklinikadagi barcha vrachlar va o'rta tibbiyot xodimlarini qatnovlar va mustaqil qabul ko'rsatkichlarini; • ambulator poliklinika faoliyatini aniqlaydigan ko'rsatkichlarni; • poliknika OSh va tor mutaxassislarini faoliyatiga baholovchi ko'rsatmalarni; • surunkali va birlamchi kasalliklarni aniqlashni; • statistik talonalarni o'z vaqtida yuritilishini monitoringini olib borishning ahamiyatini.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• ambulator poliklinika xizmatini tashkil etishda sog'lom aholi va bemorlarni profilaktik va maqsadli tibbiy ko'rikdan o'tkazish xisobot shakillarini tuzishni; • dispanser nazorati bo'yicha ishlar xajmini ko'rsatkichlar orqali hisoblashni; • ambulator poliklinika xizmatining asosiy ko'rsatkichlarini formulalar asosida hisobot tayyorlashni; • poliklinikadagi barcha vrachlar va o'rta tibbiyot xodimlarini qatnovlar va mustaqil qabul ko'rsatkichlari haqida hisobot tayyorlashni;

	• surunkali va birlamchi kasalliklarni aniqlashni; • statistik talonalarni o‘z vaqtida yuritilishini monitoringini olib borishni.
--	--

2.5.Modul. Davolash profilaktik muassasalari faoliyatining ko‘rsatkichlari.

O‘quv moduliga ajratilgan kredit:	6 kredit
O‘quv moduli mazmuni:	Davolash profilaktika muassasalari faoliyatining ko‘rsatkichlari.Davolash profilaktika muassasalarining tibbiy hujjatlari va ularning yuritilishi. Statsionar faoliyatining ko‘rsatkichlari, o‘rinlarning o‘tkazish qobiliyatidan foydalanish. O‘rinlar bilan ta’minlanganlik ko‘rsatkichlarini xisoblash. Davolash muassasalarining o‘rtacha o‘rin quvvati monitoringini olib borish. Statsionarlardagi yuritiladigan tibbiy hujjatlarni xisoblash. Statsionarlar ishini hisobga oluvchi asosiy hujjat shakllarini yuritish va xisobotlari.
O‘quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	• Davolash profilaktika muassasalari faoliyatining ko‘rsatkichlarini; • davolash profilaktika muassasalarining tibbiy hujjatlari va ularning yuritilishi tartibini; • statsionar faoliyatining ko‘rsatkichlarini; • davolash muassasalarining o‘rtacha o‘rin quvvati monitoringini olib borishning ahamiyatini; • statsionarlardagi yuritiladigan tibbiy hujjatlarni; • statsionarlar ishini hisobga oluvchi asosiy hujjat shakllarini yuritish va hisobotlarini.
O‘quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• davolash profilaktika muassasalari faoliyatining ko‘rsatkichlarini xisoblashni; • davolash profilaktika muassasalarining tibbiy hujjatlari va ularning yuritilishini; • statsionar faoliyatining ko‘rsatkichlarini hisoblashni; • o‘rinlarning o‘tkazish qobiliyatidan foydalanish ta’minlanganlik ko‘rsatkichlarini xisoblashni; • davolash muassasalarining o‘rtacha o‘rin quvvati monitoringini olib borishni; • statsionarlardagi yuritiladigan tibbiy hujjatlarni xisoblashni; • statsionarlar ishini hisobga oluvchi asosiy hujjat shakllarini yuritish va hisobotlari tayyorlashni.

2.6.Modul. Bolalar va ayollar salomatligi ko'rsatkichlari, hamda ularga tibbiy yordam ko'rsatish muassasalari ko'rsatkichlari.

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	18kredit
O'quv moduli mazmuni:	Bolalar va ayollar salomatligini statistik ko'rsatkichlari orqali o'rganish. Bolalar va onalar muassasalari statistik ko'rsatkichlari. Bolalar va onalar muassasalari statistik ko'rsatkichlarini hisoblash. Bolalar va onalarga tibbiy yordam ko'satuvchi muassasalarini hisobga olish xujjatlarini, bolalar va onalarga tibbiy yordam ko'rsatish statistik ko'rsatkichlar. Salomatlik ko'rsatkich indeksi. Bolalarga uyda xizmat ko'rsatish ko'rsatkichlarini hisoblash. Bolalar kasalxonalari va oilaviy poliklinikalarda bolalarni hisobga olish xujjatlari. Asosiy xujjat shakllari. Qishloq joylardagi tug'ruqxonalarda sog'lomlashtirish punktlarida, oilaviy poliklinikalarda ishlovchi o'rta tibbiy xodimga qatnaganlikni hisobga olish varaqasi, uchastka tibbiy brigada (patronaj) hamshirasi (akusherikasi) ni bemorlarni uylariga qatnab ishlaganligini hisobga olish daftari. Bolalar kasalxonasini hisobotini tuzish. Asosiy ko'rsatkichlarni taxlil qilish.Tug'uruqxona va ayollarga tibbiy yordam ko'rsatuvchi tibbiy muassasalarining barcha hisobga olish va hisobot xujjatlari. O'quv xujjatlari bo'yicha hisobotning asosiy bo'limlarini tuzish faoliyatining asosiy ko'rsatkichlari. Bolalarni salomatlik darajasi. Ayollarda reproduktiv salomatligini aniqlash.Akusher va ginekolog shifokorlarini xisobotlaridan to'g'ri foydalanish.
O'quvmodul yakunida tinglovchi bilishi lozim:	• Bolalar va ayollar salomatligini statistik ko'rsatkichlarini; • bolalar va onalar muassasalari statistik ko'rsatkichlarini; • bolalar va onalarga tibbiy yordam ko'satuvchi muassasalarini hisobga olish xujjatlarini; • bolalar va onalarga tibbiy yordam ko'rsatish statistik ko'rsatkichlarini; • salomatlik ko'rsatkich indeksini; • bolalarga uyda xizmat ko'rsatish ko'rsatkichlarini; • bolalar kasalxonalari va oilaviy poliklinikalarda bolalarni hisobga olish xujjatlarini; • asosiy xujjat shakllarini;

	• asosiy ko'rsatkichlarni taxlil qilishni; • tug'uruqxona va ayollarga tibbiy yordam ko'rsatuvchi tibbiy muassasalarning barcha hisobga olish va hisobot xujjatlarini; • o'quv xujjatlari bo'yicha hisobotning asosiy bo'limlarini tuzish faoliyatining asosiy ko'rsatkichlarini; • bolalarni salomatlik darajasini; • ayollarda reproduktiv salomatligini aniqlashning ahamiyatini; • akusher va ginekolog shifokorlarini xisobotlaridan to'g'ri foydalanishni.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• bolalar va ayollar salomatligini statistik ko'rsatkichlari orqali o'rganishni; • bolalar va onalar muassasalari statistik ko'rsatkichlarini aniqlash; • bolalar va onalar muassasalari statistik ko'rsatkichlarini hisoblashni; • bolalar va onalarga tibbiy yordam ko'rsatish statistik ko'rsatkichlarini hisoblashni; • salomatlik ko'rsatkich indeksini aniqlashni; • bolalarga uyda xizmat ko'rsatish ko'rsatkichlarini hisoblashni; • bolalar kasalxonasini hisobotini tuzishni; • asosiy ko'rsatkichlarni taxlil qilishni; • o'quv xujjatlari bo'yicha hisobotning asosiy bo'limlarini tuzish faoliyatining asosiy ko'rsatkichlarini aniqlashni; • ayollarda reproduktiv salomatligini aniqlashni.

2.7.Modul.Tibbiy statistikada zamonaviy kompyuter texnologiyalarini qo'llash. Dasturlar, hisobotlar va jadvallar tashkil etilganligining parametrik va standartlash usuli.

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	12kredit
O'quv moduli mazmuni:	Tibbiy statistikada zamonaviy kompyuter texnologiyalarini qo'llash. Dasturlar, hisobotlar va jadvallar tashkil etilganligining parametrik va standartlash usuli.Tibbiy statistikada hisobotlar tayyorlash, jadvallar tuzishda zamonaviy kompyuter texnologiyalarini qo'llanilishi. Statistik tadqiqotlar natijalarining aniqligini baholashning

	parametrik usullari va zamonaviy kompyuter texnologiyalarini qo'llash. Standartlash usullarini tayyorlash. Hodisalar va belgilar orasidagi bog'lanishlarni baholash-korrelyatsiyasi. Aloqadorlik – korelyatsiyaning funksional va korelyatsion usullarini va ular bo'yicha korelyatsiya darajasini aniqlash. Statistik dasturlarni zamonaviy elektron ko'rinshga keltirish. Davlat statistika qo'mitasi tomonidan berilgan dasturlardan tug'ri va oqilona foydalanish. Bir qism tanlab olingan hodisalarni o'rganish orqali, tadqiqot natijasida olingan ko'rsatkichlarni aniqligiga baho berish. Statistik tadqiqot natijasida olingan nisbiy va o'rtacha qiymatlarni aniqlik darajasini belgilash. Intesiv ko'rsatkichlarni hisoblash. Standartlash jadvallarini tuzish.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	• Tibbiy statistikada zamonaviy kompyuter texnologiyalarini qo'llashni • Dasturlar, hisobotlar va jadvallar tashkil etilganligining parametrik va standartlash usuli. • Tibbiy statistikada hisobotlar tayyorlash, jadvallar tuzishda zamonaviy kompyuter texnologiyalarini qo'llanilishini • Statistik tadqiqotlar natijalarining aniqligini baholashning parametrik usullari va zamonaviy kompyuter texnologiyalarini qo'llashni • Standartlash usullarini tayyorlashni • Hodisalar va belgilar orasidagi bog'lanishlarni baholash-korrelyatsiyasini • Davlat statistika qo'mitasi tomonidan berilgan dasturlardan tug'ri va oqilona foydalanish • Bir qism tanlab olingan hodisalarni o'rganish orqali, tadqiqot natijasida olingan ko'rsatkichlarni aniqligiga baho berishni
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• Dasturlar, hisobotlar va jadvallar tashkil etilganligining parametrik va standartlash usullarini bajara olishni • Tibbiy statistikada hisobotlar tayyorlashni • Jadvallar tuzishda zamonaviy kompyuter texnologiyalarini qo'llanilishni • Standartlash usullarini bajara olishi lozim • Aloqadorlik – korelyatsiyaning funksional va korelyatsion usullarini va ular bo'yicha korelyatsiya darajasini aniqlashni • Statistik dasturlarni zamonaviy elektron ko'rinshga keltirishni • Intesiv ko'rsatkichlarni hisoblashni • Standartlash jadvallarini tuzishni

2.8.Modul.SSV tizimidagi davolash profilaktik muassasalarida qo'llanilayotgan tibbiy hisob kitob hujjatlari va hisobotlari. Zamonaviy kompyuter dasturlari.

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	8 kredit
O'quv moduli mazmuni:	Sog'liqni saqlash tizimidagi tibbiyot muassasalarining ish faoliyati hisobotlarni shakllantirish.Aholining tabiiy harakati, ayrim xodisalarni vaqt mobaynida o'zgarishini tahlil qilish uchun dinamik qatorlardan, diagrammalardan foydalanib xisobotlarni shakllantirish. Aholini tabiiy harakatini, tibbiyot muassasalarini ish faoliyatini tahlil qilish. Dinamik qatorlarni to'g'ri tuzish. Grafik tasvirning qo'llanilishi. Diagrammalarni turlari va ularni qo'llanilishi. Dinamik qatorlarni to'g'ri tuzish, guruhlararo o'rtacha arifmetik qiymatlarni aniqlash.Dinamik qatorlarni tekislash usullari va ulardan foydalanish. Grafik tasvirlarni tayyorlash. Diagramma, kartogramma, kartodiagramma yaratish. Kompyuterlash tizimi va elektron xisobotlarni tayyorlash.Elektron xisobotlarni to'g'ri yuritish.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	• Sog'liqni saqlash tizimidagi tibbiyot muassasalarining ish faoliyatixisobotlarni shakllantirishni; • aholining tabiiy harakati, ayrim xodisalarni vaqt mobaynida o'zgarishini tahlil qilish uchun dinamik qatorlardan, diagrammalardan foydalanib xisobotlarni shakllantirishni; • aholini tabiiy harakatini, tibbiyot muassasalarini ish faoliyatini tahlil qilishni; • diagrammalarni turlari va ularni qo'llanilishini; • elektron xisobotlarni to'g'ri yuritishni.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• dinamik qatorlarni tuzishni; • grafik tasvirning qo'llashni; • diagrammalarni turlari va ularni qo'llashni; • dinamik qatorlarni tekislash usullari va ulardan foydalanishni; • grafik tasvirlarni tayyorlashni; • diagramma yaratishni; • kartogramma, kartodiagramma yaratishni; • kompyuterlash tizimi va elektron xisobotlarni tayyorlashni.

4. DASTURNI AMALGA OSHIRISHNING TASHKILIIY-PEDAGOGIK TA'MINOTI

4.1.O'quv bazalari: Respublika o'rta tibbiyot va farmatsevtika xodimlari malakasini oshirish va ularni ixtisoslashtirish markazi Andijon filiali Bobosadin ko'chasi , 18-uy davolash profilaktika muassasalari qoshidagi o'quv bazalari.

Amaliyot bazasi: davolash profilaktika muassasalari qoshidagi o'quv bazalari.

4.2. Mashgulotlarni o'tkazish uchun zarur jixozlar ruyxati:

Modul buyicha dars olib borish uchun nazariy, amaliy va seminar darslar o'tiladigan o'quv auditoriyalari.Multimediali jamlanma: elektron doska,slydlar to'plami bo'lgan rrt ko'rinishli ma'ruzalar ,SD diskda ko'rgazma materiallar, videofilmlar.Klinik amaliy ko'nikmalarni mustaxkamlash trening o'kuv xonasi mulyaj, fantom v.b jihozlar.Mavzular bo'yicha turli jadvallar, tasviriyl ko'rgazma va qo'llanmalar,

4.3 Foydalanilgan adabiyotlar

Elektron adabiyot

1. A,T.Nikboyev " Jamiyat sog'liqni saqlash va tibbiy statistika" o'quv qo'llanma Toshkent 2005 yil
2. N.M. Soatov, G.N.Tillaxo'jayeva " Statistika" o'quv qo'llanma Toshkent 2005 yil

Tavsiya etiladigan adabiyotlar:

- | | | |
|----|---------------------------------|--|
| 1. | A.R.Sodiqov
A.M.Mirzaahmedov | Maktabgacha ta'lim muassasalarida ovqatlantirishni tashkil etish va me'yoriyl hujjatlarning yuritilishi. Toshkent-2017."Ilm ziyo" nashriyoti. |
| 2 | Sh.T.Iskandarov | "Axoli orasida demografik jarayon va kasallanishni o'rganish usullari" Toshkent 2019 |
| 3 | N.M.Soatov | Statistika. Toshkent – 2019 |
| 4 | Sh.T.Iskandarov | "Tibbiyot statistikasi" Toshkent 2018 |
| 5 | L.M.Xaitova.
S.Yu.Ro'zieva | Fertil yoshdagi ayollarni homiladorlik davrida, tug'ish jarayonida va tug'ruqdan keyingi davrdagi kuzatuvda akusherlarning vazifalari. Termiz-2017. O'quv-uslubiy qo'llanma. |
| 6 | A.I.Ikromov
D.I.Ahmedova | Barkamol avlodni shakllantirishda jismoniy tarbiya va sportning tibbiy asoslari.Toshket-2018 "O'zbekiston" nashriyoti. Uslubiy qo'llanma. |

4.3.1. Qonunchilik va me'yoriyl-xuquqiy hujjatlar:

- 1.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmon va qarorlari.
- 2.O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash Vazirligining buyruq va me'yoriyl hujjatlari.

5. Oraliq nazorat.

Oraliq nazorat – sikl davomida o‘quv dasturining (bir necha mavzularni o‘z ichiga olgan) moduli tugallangandan keyin tinglovchilarining bilim va amaliy ko‘nikma darajasini aniqlash va baxolash usuli. Oraliq nazorat test, suxbat, vaziyatli masala yechish, yozma ish, amaliy ko‘nikmalarni baxolash yoki ularni kombinatsiyalangan shakllarida o‘tkaziladi, aniq ishlab chiqilgan baholash mezonlari bo‘yicha baxolanadi va natijalari gurux jurnalida qayd etiladi.

Andijon filialida malaka oshirish kurslaridagi oraliq nazoratlar bir marotaba og‘zaki so‘rov shaklida o‘tilgan mavzular asosida nazariy amaliy savollarni o‘z ichiga olgan xolda 5 ta savoldan iborat biletlar yordamida amalga oshiriladi. Har bir to‘g‘ri javobga maksimal 20 balldan (%) beriladi, o‘tish balli 60 ball (%) .Oraliq nazoratdan o‘tgan tinglovchilar nazoratning keyingi bosqichi Yakuniy attestatsiyaga qo‘yiladi.

6.YAKUNIY ATTESTATSIYA

6.1. Yakuniy attestatsiyaga qo‘yiladigan talablar

Yakuniy attestatsiya O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligining 2020 yil 15 iyundagi 160-sonli buyrug‘i 3-ilovasidagi «Tibbiy-sanitariya va farmatsevtika kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish ta‘lim muassasalarida tinglovchilarning kasbiy bilim va ko‘nikmalarini baholash tug‘risidagi «Nizom» ga asosan o‘tkaziladi.

Umumiy malaka oshirish kurslarida **Yakuniy attestatsiya** ga Oraliq nazoratdan o‘tgan tinglovchilar kiritiladi. Nazoratning ushbu turi quyidagi bosqichlarda amalga oshiriladi:

- Test sinovi;
- Amaliy ko‘nikmani baxolash bosqichlarida amalga oshiriladi
- Yakuniy suhbat (Imtixon)

Test sinovi – malaka oshirish o‘quv dasturiga muvofiq ishlab chiqilgan test banki asosida o‘tkaziladi. Test sinovi natijalari quyidagicha baxolanadi: to‘plangan to‘g‘ri javoblar xajmi umumiy test topshirig‘ining 60 % va undan ortiqni tashkil etganda “O‘tdi”, 59% va undan kam natijaga erishilganda — “O‘tmadi” deb baxolanadi. Tinglovchining tayanch bilimlarini aniqlash va yakuniy test sinovini o‘tkazish uchun mazkur malaka oshirish kursi dasturi doirasida tuzilgan bir xil test topshiriqlari bankidan foydalaniladi. Tinglovchiga test topshiriqlari bankidan 50 tadan kam bo‘lmagan xajmda test topshiriqlari beriladi. Har bir to‘g‘ri javob 2 balldan baholanadi.

Yakuniy attestatsiyaning amaliy ko‘nikmani baxolash bosqichiga test sinovidan o‘tgan tinglovchilar qo‘yiladi. Amaliy ko‘nikmani baxolashda o‘rta tibbiyot va farmasevtika kadrlari malakasini oshirish va ularni ixtisoslashtirishga qo‘yilgan amaldagi Davlat talablari va malaka talablari doirasida tinglovchi tomonidan amalga

oshirilishi lozim ko'nikmalar sinovdan o'tkaziladi. Baxolash natijalari "O'tdi" va "O'tmadi" deb belgilanadi.

Yakuniy suxbat shaklida tinglovchilarga xar biri 5 ta savoldan iborat 2 ta vaziyatli masalali bilet beriladi. Vaziyatli masalalarni yechish natijasi mazkur vaziyatli masalada belgilangan savollarga berilgan to'g'ri javoblar soni asosida shakllantiriladi. Har bir savolga berilgan to'g'ri javoblar 10 balldan baholanadi. Nazoratning ushbu to'g'ri berilgan umumiy to'g'ri javoblar soni 7 ta (70%) va undan ortiq bo'lganda – "o'tdi", 6 ta va undan kam bo'lgan xollarda – "o'tmadi" sifatida baxolanadi.

Tinglovchining bilim va ko'nikmalari quyidagi mezonlar bo'yicha baxolanadi:

O'zlashtirish	Baho	Tinglovchining bilim darajasi
87-100	5	Tinglovchi o'quv dasturining barcha bo'limlari bo'yicha tizimli, chuqur va to'liq bilimga ega; Savollarga mantiqiy to'liq va izchil javob beradi; Javoblarida nazariyani amaliyot bilan chambarchas bog'laydi; Amaliy masalalarni xal etishda olgan bilimlarini fikrini xatosiz, to'g'ri asoslaydi; Amaliy ko'nikmalarni algoritm bo'yicha izchil va to'g'ri bajaradi; Amaliy topshiriqlarni bajarishda kasbiy bilimini mukammal ko'rsata oladi; Vaziyatli masalalarni to'g'ri yechadi, javoblarni asoslaydi; Noananaviy xolatlarda muammoni mustaqil va ijodiy yechadi.
76-86	4	Tinglovchi dastur doirasida to'liq bilimlarga ega, javobini xatosiz bayon etadi, savollarga mantiqiy to'g'ri javob beradi; Amaliy masalalarni xal yetishda olgan bilimlarini, xatosini o'z vatida to'g'rilaydi; Amaliy ko'nikmalarni algoritm bo'yicha izchil va to'g'ri

		bajaradi; Amaliy topshiriqlarni bajarishda yetarli kasbiy bilimga egaligini ko'rsata oladi; Vaziyatli masalalarni to'g'ri yechadi, javoblarni asoslaydi.
60-75	3	Tinglovchi dastur doirasida bilimga ega, savollarga to'g'ri javob beradi, lekin ayrim kamchiliklarga yo'l qo'yadi; olgan bilimlarini amaliyotda qo'llay oladi; Amaliy ko'nikmalarni algoritm bo'yicha izchil va to'g'ri bajaradi; Vaziyatli masalalarni to'g'ri yechadi, biroq yoasoslashda qiynaladi.
60 dan kam	2	Tinglovchi dastur doirasidagi materialning asosiy qismini bilmaydi, savollar javob berishda qo'pol xatolarga yo'l qo'yadi; Javobini mantiqiy bayon etmaydi; olgan bilimlarini amaliyotda qo'llay olmaydi; Amaliy ko'nikmalarni bajarishda xatoliklarga yo'l qo'yadi; Vaziyatli masalalarni yechishda qo'pol xatoliklarga yo'l qo'yadi.

6.2. NAZORAT SAVOLLARI

1. Statistika yig'in va majmuaga ta'rif bering?
2. Tanlangan majmua va unga ta'rif bering?
3. Statistika tadqiqotining rejasi nima?
4. Statistika tadqiqotining dasturi nima?

5. Statistik tadqiqotlarning blankasi va unga qo'yiladigan talablar?
6. Statistik materiallarni yig'ish usullari.?
7. Olingan statistik materiallarni qayta ishlash va jamlash?
8. Klinik-statistik tadqiqotlarda statistik usullarni qo'llashning o'ziga xosligi?
9. Statistik kattaliklar haqida tushuncha?
10. Nisbiy miqdorlarni tibbiyot statistikasida qo'llanilishi?
11. Intensiv ko'rsatkich va uni hisoblash uslubi?
12. Ekstensiv ko'rsatkich va uni hisoblash uslubi?
13. Aloqadorlik ko'rsatkich va uni hisoblash uslubi?
14. Yaqqollik ko'rsatkich va uni hisoblash uslubi?
15. Mutloq miqdorlar va ularning qo'llanilishi chegarasi?
16. Variatsion qatorga ta'rif bering?
17. Variatsion qator turlarini aytib bering?
18. O'rtacha miqdorlar va ularni tibbiyot amaliyotida qo'llanilishi?
19. O'rtacha miqdorlarning turlarini sanab o'ting?
20. O'rtacha arifmetik miqdorlar qachon oddiy usuli yordamida hisoblanadi ?
21. O'rtacha arifmetik miqdorlar qachon vazn usuli yordamida hisoblanadi ?
22. O'rtacha arifmetik miqdorlar qachon lahza usuli yordamida hisoblanadi ?
23. O'rtacha kvadratik og'ish va uni hisoblash usuli qanday ?
24. O'rtacha kvadratik xatolik va uni hisoblash usuli qanday?
25. Variatsiya koeffitsienti va uni hisoblash formulasi?
26. Statistik tadqiqotlar natijalarining aniqlik darajasi nima?

27. Nisbiy va o'rtacha miqdorlarni o'rtacha xatolari qanday topiladi?
28. Ishonchlilik chegarasiga tushuncha bering?
29. O'rtacha va nisbiy miqdorlarning ishonchlilik chegarasi qanday topiladi?
30. Xatosiz ehtimollik prognozi nima?
31. O'rtacha va nisbiy miqdorlarning farqining chinligi qanday topiladi?
32. Standartlashtirish usuli qachon qo'llaniladi ?
33. Standartlashtirishning qanday usullari mavjud ?
34. Qachon bilvosita usuli qo'llaniladi ?
35. Qachon teskari usul qo'llaniladi ?
36. To'g'ri usul qanday hisoblash bosqichlaridan iborat ?
37. Qanday usullar orqali standart tanlanadi ?
38. Standartlashtirilgan ko'rsatkichlar nimani anglatadi va ularning tibbiyot statistikasidagi ahamiyati ?
39. Hodisalar va belgilar o'rtasida qanday bog'lanish turlari mavjud ?
40. Korrelyatsion bog'lanish va funksional bog'lanish nima ?
41. Teskari va to'g'ri bog'lanishlarga ta'rif bering?
42. Korrelyatsiyaning yo'nalishi va xarakterini baholovchi mezon nima?
43. Korrelyatsiya koeffitsientini hisoblashning Pirson usuli qachon qo'llaniladi?
44. Korrelyatsiya koeffitsientining xatosi va chinligi qanday hisoblab topiladi?
45. Dinamik qatorlarga ta'rif bering?
46. Dinamik qatorlarni tibbiyot statistikasida qo'llanilishi?

6.3. TEST SAVOLLARI:

1-KISM: Sogʻliqni saqlash tizimida boshqaruv va marketing (1–25)

1. Sogʻliqni saqlash tizimida boshqaruvning (menejment) asosiy maqsadi nima?

- A) Tibbiyot muassasasi resurslaridan samarali foydalanib, tibbiy xizmat sifatini oshirish
- B) Faqat tibbiy hisobotlarni arxivda saqlash
- V) Hamshiralalar sonini keskin kamaytirish
- G) Barcha tibbiy xizmatlarni faqat pullik asosga oʻtkazish

2. Hamshiralik ishida marketing deganda nima tushuniladi?

- A) Tibbiy jihozlarni bozorda sotish jarayoni
- B) Aholining tibbiy-ijtimoiy xizmatlarga boʻlgan ehtiyojini aniqlash, qondirish va hamshiralik parvarishi sifatini targʻib qilish
- V) Shifoxona xodimlariga oylik maosh hisoblash
- G) Bemorlarni majburan shifoxonaga jalb qilish

3. Sogʻliqni saqlash muassasalarining asosiy resurslariga nimalar kirmaydi?

- A) Kadrlar va moliya resurslari
- B) Moddiy-texnik bazasi va axborot resurslari
- V) Bemorlarning shaxsiy avtotransport vositalari
- G) Dori-darmonlar va tibbiy uskunalar

4. Boshqaruvning (menejment) asosiy funksiyalari toʻgʻri koʻrsatilgan javobni toping:

- A) Rejalashtirish, tashkil etish, motivatsiya, nazorat
- B) Faqat jarima qoʻllash va jazolash
- V) Faqat hisobot yozish va dars oʻtish
- G) Ishga qabul qilish va boʻshatish

5. Hamshiralik xizmatlari bozorida marketing tadqiqotlarining birinchi bosqichi nima?

- A) Muammoni aniqlash va tadqiqot maqsadlarini belgilash
- B) Reklama berish
- V) Xizmatlar narxini oshirish
- G) Yakuniy hisobot tuzish

6. Sog'liqni saqlash tizimi resurslari va sohadagi boshqaruv tizimi moduli necha o'quv kreditini tashkil etadi?

- A) 2 kredit
- B) 4 kredit
- V) 6 kredit
- G) 12 kredit

7. Tibbiy marketingda "Xizmat ko'rsatish sifati" qaysi omilga bevosita bog'liq?

- A) Tibbiyot xodimining malakasi, muloqot madaniyati va bemorga ko'rsatilgan e'tiborga
- B) Faqat shifoxona binosining necha qavatli ekanligiga
- V) Shifoxonadagi kompyuterlar soniga
- G) Tashqi reklama bannerlarining kattaligiga

8. Sog'liqni saqlashda strategik rejalashtirish nima?

- A) Faqat ertangi kunlik ish rejasini tuzish
- B) Muassasaning uzoq muddatli maqsadlari va ularga erishish yo'llarini belgilash
- V) Hamshiralarning navbatchilik jadvalini tuzish
- G) Faqat o'tgan yilgi hisobotni nusxalash

9. Boshqaruv uslublaridan "Demokratik uslub" qanday xususiyatga ega?

- A) Barcha qarorlar faqat rahbar tomonidan yakka tartibda qabul qilinadi

B) Qarorlar qabul qilishda jamoa fikri inobatga olinadi va tashabbuskorlik qoʻllab-quvvatlanadi

V) Rahbar ishga mutlaqo aralashmaydi

G) Faqat yozma buyruqlar orqali muloqot qilinadi

10. Hamshiralik ishi menejeri (bosh hamshira) zimmasiga qaysi vazifa yuklatilmagan?

A) Oʻrta va kichik tibbiyot xodimlari ishini tashkil etish va nazorat qilish

B) Muassasada san-epidemiya rejimini saqlashni nazorat qilish

V) Bemorlarga mustaqil ravishda jarrohlik tashxislarini qoʻyish va operatsiya qilish

G) Yosh hamshiralarga ustozlik qilish va malakasini oshirish

11. Marketing miks (Marketing mix) tushunchasidagi "4P" elementlariga tibbiyotda nimalar mos keladi?

A) Tibbiy xizmat (Product), narx (Price), joy/hudud (Place), ragʻbatlantirish/targʻibot (Promotion)

B) Programm, Plan, Patent, Poliklinika

V) Protokol, Palata, Pul, Pasport

G) Profilaktika, Palata, Parvarish, Prognoz

12. Tibbiyot muassasasida ichki marketing nima?

A) Boshqa shifoxonalar bilan raqobat qilish

B) Muassasa ichidagi xodimlarni motivatsiya qilish, ularning malakasini oshirish va qoniqish hosil qilish

V) Dorixona ichida dori sotish

G) Faqat statsionar bemorlarga xizmat koʻrsatish

13. Boshqaruvda "Nazorat" funksiyasining maqsadi nima?

A) Xodimlarni doimiy ravishda qoʻrquvda ushlab turish

B) Amaldagi natijalarni rejalashtirilgan maqsadlar bilan solishtirish va kamchiliklarni oʻz vaqtida tuzatish

V) Faqat moliyaviy jarimalar solish

G) Rahbariyat obroʻsini oshirish

14. Tibbiy xizmat koʻrsatishda talab (Demand) nima?

A) Aholining tibbiy yordamga boʻlgan va moliya bilan taʼminlangan ehtiyoji

B) Faqat bepul tibbiy xizmatlar roʻyxati

V) Shifokorning hamshiraga boʻlgan buyrugʻi

G) Hisobot topshirish talabi

15. Sogʻliqni saqlash menejmentida "Avtoritar uslub" qanday ifodalanadi?

A) Rahbar hamma vakolatlarni xodimlarga beradi

B) Qarorlar faqat rahbar tomonidan qatʼiy va muhokamasiz qabul qilinadi, xodimlar ijrochi hisoblanadi

V) Jamoada doimo erkinlik muhiti boʻladi

G) Rahbar qaror qabul qilishda hamshiralar bilan maslahatlashadi

16. Sogʻliqni saqlash marketingida xizmatlarning oʻziga xos xususiyati qaysi?

A) Moddiylik va uzoq saqlanishi

B) Nomoddiy (nomahsuldor)ligi, ishlab chiqarish va isteʼmolning bir vaqtdaligi, saqlab boʻlmazligi

V) Faqat dorixonalarda sotilishi

G) Standartligi va hech qachon oʻzgarmazligi

17. Hamshiralik parvarishini tashkil etishda "Hamshiralik jarayoni" necha bosqichdan iborat?

A) 3 bosqichdan

B) 4 bosqichdan

V) 5 bosqichdan (Tekshirish, tashxis, rejalashtirish, bajarish, baholash)

G) Bosqichlarga boʻlinmaydi

18. Boshqaruv tizimini tahlil qilishda SWOT-tahlil usuli nimani oʻrganadi?

- A) Faqat xodimlarning ish vaqtini
- B) Muassasaning kuchli va kuchsiz tomonlari, imkoniyatlari hamda tashqi xavflarini (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats)
- V) Faqat dori-darmonlar balansini
- G) Kompyuter operatsion tizimlarini

19. Tibbiyot muassasasida marketing xizmatining asosiy vazifasi:

- A) Muassasada ko'rsatilayotgan xizmatlar turlarini aholi ehtiyojidan kelib chiqib rivojlantirish va sifatini nazorat qilish
- B) Faqat pullik varaqa tarqatish
- V) Shifokorlar o'rniga hisobot topshirish
- G) Muassasa binolarini ijaraga berish

20. Hamshiralik ishida "Etika menejmenti" nima?

- A) Hamshiralarning kiyinish qoidasi
- B) Kasbiy faoliyatda axloqiy me'yorlar, deontologiya va bemorlar huquqlariga rioya qilinishini boshqarish va ta'minlash
- V) Statistik jadvallarni rangli qilish
- G) Faqat bemor qarindoshlari bilan gaplashish

21. Sog'liqni saqlash boshqaruvida "Motivatsiya" nima?

- A) Xodimlarni majburiy mehnatga jalb qilish
- B) Xodimlarni o'z ishini sifatli bajarishga undovchi moddiy va ma'naviy rag'batlantirish tizimi
- V) Faqat ogohlantirish berish
- G) Ish soatlarini uzaytirish

22. Tibbiy xizmat ko'rsatish sifatini baholashda kimning fikri eng birinchi o'rinda turadi?

- A) Faqat ta'minotchi tashkilotlarning
- B) Iste'molchining, ya'ni bemor va uning oilasining qoniqqanlik darajasi

V) Faqat qo‘shni shifoxona rahbarining

G) Texnik xodimlarning

23. Hamshiralik ishi marketingida "Segmentatsiya" nima?

A) Shifoxona pollarini bo‘laklarga bo‘lib yuvish

B) Tibbiy xizmat ko‘rsatish bozorini iste’molchilarning yoshi, jinsi, kasalligi va boshqa xususiyatlariga ko‘ra guruhlariga ajratish

V) Hamshiralarni navbatchilik smenalariga bo‘lish

G) Statistik hisobot varaqlari shakli

24. Boshqaruv muloqotida "Konstruktiv fikr" nimani anglatadi?

A) Faqat xodimlarni ayblashni

B) Muammoning sababini ko‘rsatib, uni hal qilish yo‘llarini taklif etuvchi professional fikrni

V) Ma’lumotlarni yashirishni

G) Nizoning ko‘payishini

25. Hamshiralik xizmati menejmentida ish vaqtini to‘g‘ri taqsimlash ilmi nima deb nomlanadi?

A) Marketing

B) Taym-menejment (Time management)

V) Statistika

G) Logistika

2-KISM: Aholi salomatligi va tibbiyot statistikasi asoslari (26–75)

26. Tibbiyot statistikasida "Statistik jami" (Population) nima?

A) Birorta ham umumiy belgisi bo‘lmagan odamlar

B) Dastur va maqsadga muvofiq, ma’lum bir chegarada to‘plangan, bir-biriga o‘xshash birliklar majmuasi

V) Faqat shifoxona o‘rinlari soni

G) Kompyuter dasturlari to'plami

27. Kuzatish qamrovi bo'yicha tibbiy-statistik tadqiqotlar qanday turlarga bo'linadi?

A) To'liq (sploshnoe) va tanlanma (nesploshnoe) tadqiqotlar

B) To'g'ri va teskari tadqiqotlar

V) Oddiy va murakkab tadqiqotlar

G) Matematik va fizik tadqiqotlar

28. Statistik guruhlash nima?

A) Ma'lumotlarni kompyuterdan o'chirish

B) To'plangan materiallarni tekshirilayotgan belgilarining o'xshashligiga qarab guruhlariga ajratish

V) Bemorlarni palatalarga joylashtirish

G) Hamshiralarni darsga bo'lish

29. Absolyut miqdorlar statistikada nima uchun ishlatiladi?

A) Faqat ikki muhitni solishtirish uchun

B) Hodisalarning mutloq hajmini, sonini ifodalash uchun (masalan, shifoxonadagi bemorlar soni, jami tug'ilganlar soni)

V) Hodisa tarkibini foizda ko'rsatish uchun

G) Vaqt bo'yicha o'sish sur'atini hisoblash uchun

30. Tibbiy statistikada nisbiy ko'rsatkichlar nima uchun kerak?

A) Faqat bitta absolyut sonni ko'rsatish uchun

B) Absolyut sonlarni o'zaro va muhitga nisbatan solishtirish, kasallanish va o'lim darajasini baholash uchun

V) Kompyuter xotirasini tejash uchun

G) Jadvallarni chizish uchun

31. Ekstensiv ko'rsatkich (ulush ko'rsatkichi) nimani xarakterlaydi?

- A) Hodisaning muhitda tarqalish darajasini
- B) Butunning ichki tarkibiy qismlarini, ya'ni hodisaning tarkibini (strukturasini) foizda
- V) Hodisalarning vaqt o'tishi bilan o'zgarishini
- G) Ikki xil mustaqil miqdorlar nisbatini

32. Quyidagilardan qaysi biri ekstensiv ko'rsatkichga misol bo'la oladi?

- A) Umumiy kasalliklar tarkibida yurak-qon tomir kasalliklarining ulushi (masalan, 30%)
- B) Har 1000 aholiga to'g'ri keladigan tug'ilish soni
- V) Har 10 000 aholiga to'g'ri keladigan shifokorlar soni
- G) Bemorning o'rtacha kasalxonada yotgan kuni

33. Intensiv ko'rsatkich (chastota ko'rsatkichi) nimani ifodalaydi?

- A) Faqat hodisaning ichki tuzilishini
- B) Hodisaning o'zi yuzaga kelgan muhitda tarqalish darajasi va tezligini (chastotasini)
- V) Ikki muhitning o'zaro yaqqollik nisbatini
- G) Shifoxona o'rinlarining yillik bandligini

34. Intensiv ko'rsatkich qanday miqdorlarga nisbatan hisoblanadi?

- A) 100, 1000 (promille), 10 000 yoki 100 000 aholiga nisbatan
- B) Faqat 2 yoki 3 aholiga nisbatan
- V) Ko'paytirish amalisiz o'z holicha qoladi
- G) Faqat minus ko'rsatkichlarda

35. Aloqadorlik (sootnoshenie) ko'rsatkichi nima?

- A) Butunning ichki qismlari foizi
- B) Atrof-muhit bilan bog'liq bo'lmagan ikki mustaqil miqdor o'rtasidagi nisbat (masalan, 10 000 aholiga to'g'ri keladigan o'rinlar soni yoki shifokorlar soni)

V) Faqat o‘lim va tug‘ilish ayirmasi

G) Dinamik qatorning absolyut o‘sishi

36. Yaqqollik (naglyadnost) ko‘rsatkichi nima maqsadda qo‘llaniladi?

A) Ko‘p sonli jadvallarni bir xil shaklga keltirish va o‘zgarish dinamikasini biror songa (ko‘pincha 100 ga) nisbatan yaqqol ko‘rsatish uchun

B) Faqat bitta bemor tahlilini tekshirish uchun

V) Kasallik tarkibini aniqlash uchun

G) Kompyuter tizimlarini bloklash uchun

37. O‘rtacha miqdorlar (arifmetik o‘rtacha - M) tibbiy statistikada qachon hisoblanadi?

A) Variatsion qatorlar (masalan, bemorlar vazni, bo‘yi, qon bosimi, o‘rtacha yotish kuni) tahlilida

B) Faqat yuqumli kasalliklar ro‘yxatida

V) Shifoxona hisoboti nomida

G) Sektorli diagramma chizishda

38. Variatsion qator nima?

A) Faqat bir xil raqamlardan iborat qator

B) O‘zgaruvchan miqdoriy belgining (variantlarning) o‘sish yoki kamayish tartibida joylashgan qatori

V) Kompyuter fayllari ro‘yxati

G) Faqat o‘lim ko‘rsatkichlari jadvali

39. Variatsion qatorda "Varianta" (V) nima?

A) Qatorning umumiy sarlavhasi

B) O‘rganilayotgan belgining har bir alohida miqdoriy qiymati

V) Belgining takrorlanish soni (chastotasi)

G) O‘rtacha kvadratik og‘ish

40. Variatsion qatorda "Chastota" (p) nimani anglatadi?

- A) Har bir variantaning qatorda necha marta takrorlanishini ko'rsatuvchi son
- B) Eng katta va eng kichik raqamlar ayirmasi
- V) Kompyuter prosessorining tezligi
- G) Bemorning yurak urishi soni

41. O'rtacha miqdorlarning qanday turlari mavjud?

- A) Oddiy va vaznli o'rtacha arifmetik miqdorlar, moda, mediana
- B) Faqat geometrik va fizik miqdorlar
- V) To'g'ri va noto'g'ri miqdorlar
- G) Tashqi va ichki o'rtacha miqdorlar

42. Variatsion qatorda "Moda" (Mo) nima?

- A) Hamshiraning zamonaviy kiyinishi
- B) Qatorda eng ko'p takrorlanadigan (eng katta chastotaga ega) miqdor (varianta)
- V) Qatorning eng markazida turgan raqam
- G) Eng kichik va eng katta qiymat yig'indisi

43. Variatsion qatorda "Mediana" (Me) nima?

- A) Qatorning birinchi raqami
- B) Tartiblangan variatsion qatorni teng ikkiga bo'luvchi markaziy miqdor
- V) Variantalar yig'indisi
- G) O'rtacha kvadratik og'ish qiymati

44. Tibbiy-statistik tadqiqot jami necha bosqichdan iborat?

- A) 2 bosqichdan
- B) 4 bosqichdan (Maqsad va reja, material yig'ish, qayta ishlash/guruhlash, tahlil va xulosa)
- V) 6 bosqichdan

G) Bosqichlarga bo'linmaydi

45. Aholi salomatligini o'rganish va baholash usullari moduli necha o'quv kreditini qamrab oladi?

A) 6 kredit

B) 12 kredit

V) 18 kredit

G) 24 kredit

46. Aholi demografiyasi (demografik statistika) nimani o'rganadi?

A) Faqat dorilarning tarkibini

B) Aholi soni, tarkibi (statika) va aholining ko'payishi, kamayishi, migratsiyasi (dinamika) qonuniyatlarini

V) Shifoxona binolarining texnik holatini

G) Kompyuter darslari soatlarini

47. O'rtacha yillik aholi sonini hisoblash uchun qaysi ma'lumotlar kerak?

A) Yil boshidagi va yil oxiridagi aholi soni

B) Faqat tug'ilganlar soni

V) Faqat ko'chib ketganlar soni

G) Faqat maktab o'quvchilari soni

48. O'rtacha yillik aholi sonini topish formulasi qaysi javobda to'g'ri berilgan?

A) $(\text{Yil boshidagi aholi soni} + \text{Yil oxiridagi aholi soni}) / 2$

B) $\text{Yil boshidagi aholi soni} * \text{Yil oxiridagi aholi soni}$

V) $\text{Yil oxiridagi aholi soni} - \text{Yil boshidagi aholi soni}$

G) $\text{Tug'ilganlar soni} + \text{O'lganlar soni}$

49. Umumiy tug'ilish ko'rsatkichi qanday o'lchov birligida ifodalanadi?

A) Foizda (%)

B) Promilleda (‰ - har 1000 aholiga nisbatan)

V) Absolyut sonda

G) Kilogrammda

50. Umumiy o'lim ko'rsatkichi qanday formula yordamida hisoblanadi?

A) $(\text{Bir yildagi jami o'lganlar soni} / \text{O'rtacha yillik aholi soni}) * 1000$

B) $\text{O'lganlar soni} / 100$

V) $(\text{Tug'ilganlar} / \text{O'lganlar}) * 1000$

G) $\text{Faqt keksalar soni} / \text{Aholi soni}$

51. Aholining tabiiy ko'payishi ko'rsatkichi (Natural increase) qanday topiladi?

A) $\text{Tug'ilish ko'rsatkichi} + \text{O'lim ko'rsatkichi}$

B) $\text{Tug'ilish ko'rsatkichi} - \text{O'lim ko'rsatkichi}$

V) $\text{Tug'ilish ko'rsatkichi} * \text{O'lim ko'rsatkichi}$

G) Faqt migratsiya hisobiga topiladi

52. Go'daklar o'limi ko'rsatkichi (Infant mortality) qaysi yoshdagi bolalar o'limini hisobga oladi?

A) 0 dan 1 yoshgacha (hayotining birinchi yilidagi) bolalar o'limini

B) 5 yoshgacha bo'lgan bolalar o'limini

V) Faqt tug'uruxonada o'lgan bolalarni

G) 16 yoshgacha bo'lgan o'smirlarni

53. Go'daklar o'limi ko'rsatkichini hisoblashda qaysi formula (Rats usuli) qo'llaniladi?

A) $(1 \text{ yoshgacha o'lganlar soni} / \text{Tirik tug'ilganlar soni}) * 1000$

B) $\text{O'lgan bolalar soni} / \text{Jami aholi soni}$

V) $(\text{Tug'ilganlar} / \text{O'lganlar}) * 100$

G) $\text{Faqt o'lik tug'ilganlar soni} * 1000$

54. Aholining jismoniy rivojlanishini baholashda qaysi ko'rsatkichlar majmuasi o'rganiladi?

- A) Faqat bemorning ma'lumoti va daromadi
- B) Antropometrik (bo'y, vazn, ko'krak qafasi aylanasi) va somatoskopik, fiziologik belgilar
- V) Shifoxona o'rinlari soni
- G) Faqat yashash xonasi maydoni

55. Kasallanish ko'rsatkichi (Incidence) nima?

- A) Aholi orasida ma'lum bir yilda birinchi marta aniqlangan yangi kasalliklar chastotasi
- B) Shifoxonadan javob berilgan jami bemorlar soni
- V) Faqat surunkali kasalligi bor odamlar soni
- G) Shifoxonadagi o'lim foizi

56. Kasallanish (kasallik tarqalganligi - Prevalence) ko'rsatkichi nimani aks ettiradi?

- A) Faqat yangi kasalliklarni
- B) Muassasaga murojaat qilgan barcha (ham yangi, ham o'tgan yillardan o'tgan surunkali) kasalliklar yig'indisini aholi soniga nisbatan
- V) Faqat yuqumli kasalliklarni
- G) Bir kunda shifoxonaga yotganlarni

57. Umumiy o'lim ko'rsatkichining darajasi 9 dan past bo'lsa (har 1000 aholiga), bu qanday baholanadi?

- A) Yuqori o'lim darajasi
- B) Past o'lim darajasi
- V) O'rtacha o'lim darajasi
- G) O'ta yuqori o'lim darajasi

58. Aholining yosh bo'yicha tarkibida 50 yoshdan kattalar ulushi 30% dan yuqori bo'lsa, bu aholi qanday nomlanadi?

- A) Demografik "yosh" aholi

B) Demografik "qarigan" (demograficheski staroe) aholi

V) O'tish davridagi aholi

G) Progressiv aholi tarkibi

59. Aholi migratsiyasi nima?

A) Aholi sonining tug'ilish hisobiga o'zgarishi

B) Aholining turli hududlar bo'ylab ko'chishi (ichki va tashqi migratsiya)

V) Kasallikning bir odamdan boshqasiga yuqishi

G) Hamshiralarning xonadan xonaga o'tishi

60. Statistika tadqiqotda "Xatolik ehtimolligi" (p) ko'pincha tibbiyotda qanchadan kam bo'lishi ishonchli hisoblanadi?

A) $p < 0.05$ (ya'ni 5% dan kam)

B) $p > 0.5$

V) $p = 1.0$

G) Xatolik ehtimolligi hisoblanmaydi

61. Statistika tahlilda "Bosh jami" (Universal jami) nima?

A) Tanlab olingan kichik guruh

B) O'rganilayotgan hudud yoki muassasadagi barcha kuzatish birliklarini qamrab oluvchi to'liq jami

V) Faqat shifokorlar guruhi

G) Kompyuter xotirasidagi ma'lumotlar

62. Tanlanma jami bosh jamini to'liq aks ettirishi uchun qanday xususiyatga ega bo'lishi kerak?

A) Faqat juda katta sonli bo'lishi shart

B) Reprezentativlik (vakillik) xususiyatiga ega bo'lishi kerak

V) Faqat yosh bolalardan iborat bo'lishi kerak

G) Hech qanday qoidaga bo'ysunmasligi kerak

63. "Tibbiy statistik tadqiqotlarni olib borish" moduli o'quv rejasida necha kredit ajratilgan blok tarkibiga kiradi?

- A) 6 kredit
- B) 12 kredit
- V) 18 kredit
- G) 24 kredit

64. Aholi salomatligi ko'rsatkichlariga qaysi biri kirmaydi?

- A) Demografik ko'rsatkichlar
- B) Kasallanish va nogironlik ko'rsatkichlari
- V) Muassasa binolarining bozor qiymati ko'rsatkichlari
- G) Jismoniy rivojlanish ko'rsatkichlari

65. Aholi sonining "Progressiv" turi deganda nima tushuniladi?

- A) Bolalar (0–14 yosh) ulushi keksalar (50 va undan katta) ulushidan ko'p bo'lgan aholi tarkibi
- B) Keksalar soni bolalardan ko'p bo'lsa
- V) Tug'ilish nolga teng bo'lsa
- G) Faqat erkaklar soni ko'p bo'lsa

66. Aholi sonining "Regressiv" turi nima?

- A) Bolalar soni ko'p bo'lsa
- B) Keksalar (50 yoshdan kattalar) ulushi bolalar (0–14 yosh) ulushidan ko'p bo'lsa
- V) Tug'ilish va o'lim teng bo'lsa
- G) Aholi doimiy ko'chib ketga

67. Statistik jadvalning "Eshigi" (Podlejashchee) nima?

- A) Jadvaldagi barcha raqamlar yig'indisi
- B) Jadvalda o'rganilayotgan obyekt yoki guruhlar ro'yxati (ko'pincha chap tomonda joylashadi)

V) Jadvalning pastki chizig'i

G) Hamshiraning imzosi uchun joy

68. Statistik jadvalning "Kesimi" (Skazuemoe) nima?

A) Faqat jadval sarlavhasi

B) Obyektni xarakterlovchi miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari (ustunlar boshlig'i)

V) Jadvalni o'rtasidan kesish amali

G) Manba ko'rsatilgan qism

69. Agar variatsion qatorda kuzatishlar soni $n < 30$ bo'lsa, bu qanday jami hisoblanadi?

A) Katta jami

B) Kichik jami (malaya sovokupnost)

V) Cheksiz jami

G) Standart jami

70. O'rtacha kvadratik og'ish (σ - sigma) statistikada nimani ko'rsatadi?

A) Faqat variantalar sonini

B) Variantalarning o'rtacha miqdordan (M) qanchalik tarqoqligini (variatsiyalanish darajasini)

V) Faqat eng katta variantani

G) Kompyuter dasturining xatolik foizini

71. Nisbiy ko'rsatkichlardan "Intensivlik" ko'rsatkichi qanday topiladi?

A) (Hodisa soni / Muhit soni) * Base (100, 1000 yoki 10 000)

B) Hodisa + Muhit

V) Muhit / Hodisa

G) Faqat o'rtacha qiymatni olish orqali

72. Ma'lumotlarni statistik tahlil qilishda "Anketa usuli" qaysi guruhga kiradi?

A) Subyektiv/so'rovnoma orqali material yig'ish usuliga

- B) Laboratoriya tekshiruvi usuliga
- V) Shifoxona hisobotlarini ko'chirish usuliga
- G) Kompyuterda dasturlash usuliga

73. Tibbiyot statistikasi ma'lumotlari kimlar uchun qaror qabul qilish asosi hisoblanadi?

- A) Faqat texnik xodimlar uchun
- B) Sog'liqni saqlash tizimi rahbarlari va menejerlari uchun (tizimni to'g'ri boshqarish va rejalashtirish uchun)
- V) Faqat shifoxonaga kelgan bemorlar uchun
- G) Kompyuter sotuvchi shirkatlar uchun

74. Aholi salomatligiga ta'sir qiluvchi biologik omillarga nima kiradi?

- A) Atrof-muhit ifloslanishi
- B) Irsiyat, genetika, yosh va jins xususiyatlari
- V) Tibbiy yordam sifati
- G) To'g'ri ovqatlanish mezonlari

75. Variatsion qatorni guruhlashda guruhlar oralig'i nima deb nomlanadi?

- A) Varianta
- B) Interval
- V) Mediana
- G) Moda

3-KISM: DPM faoliyati va kon'yuktor hisobotlar (76–100)

76. Davolash-profilaktika muassasasi (DPM) nima?

- A) Faqat dorilar sotiladigan joy
- B) Aholiga tibbiy, profilaktik, davolash va reabilitatsiya yordami ko'rsatuvchi rasmiy muassasa (shifoxona, poliklinika, dispanser va b.)
- V) Hamshiralar tayyorlaydigan o'quv yurti

G) Faqat statistik hisobotlar markazi

77. DPM faoliyati to'g'risidagi "Kon'yuktor hisobot" nima?

A) Faqat xodimlarning davomomati jadvali

B) Muassasaning ma'lum bir davrdagi (chorak, yarim yil, yil) faoliyati, yutuq va kamchiliklarini tahliliy, statistik hamda matnli ifodalovchi yig'ma hisoboti

V) Bemorning kasallik tarixi nusxasi

G) Moliyaviy xarajatlar smetasi

78. Davolash profilaktika muassasalarining umumiy tavsifnomasi va faoliyatlari moduli necha kreditni tashkil etadi?

A) 6 kredit

B) 12 kredit

V) 18 kredit

G) 24 kredit

79. Shifoxona (statsionar) faoliyatini baholashda eng asosiy ko'rsatkich qaysi?

A) Shifoxona binosining umumiy maydoni

B) O'rinlar fondidan foydalanish ko'rsatkichlari (yillik bandlik, o'rin almashishi, o'rtacha yotish kuni)

V) Kompyuterlar modeli

G) Bir kunda ishlatilgan yod miqdori

80. Shifoxona o'rinlarining "Yillik o'rtacha bandligi" (to'shak kunlar soni) qanday aniqlanadi?

A) Bir yil davomida barcha bemorlar yotgan to'shak-kunlar yig'indisini o'rinlarning o'rtacha yillik soniga bo'lish orqali

B) Faqat bir oy ichidagi kunlar soniga qarab

V) Yil kunlarini (365) o'lganlar soniga bo'lish orqali

G) Tashxislar sonini qo'shish orqali

81. Shifoxonada "O'rin almashishi" (oborot koyki) nimani ko'rsatadi?

- A) Bir o‘rinning xonadan xonaga ko‘chirilishini
- B) Yil davomida bitta o‘rinda o‘rtacha necha nafar bemor davolanganligini
- V) O‘rinlarning sinish darajasini
- G) Hamshiralar almashinish sonini

82. Shifoxonadagi o‘lim ko‘rsatkichi (Letalnost - Letality) qanday formula bilan hisoblanadi?

- A) $(\text{Kasalxonada o‘lgan bemorlar soni} / \text{Jami yotqizilgan va javob berilgan bemorlar soni}) * 100$
- B) $\text{O‘lganlar soni} / \text{Jami aholi soni}$
- V) $(\text{Tug‘ilganlar} / \text{O‘lganlar}) * 1000$
- G) Faqat tez yordamda o‘lganlar foizi

83. DPMLar faoliyatida me‘yoriy tibbiy hujjatlarning ahamiyati nimada?

- A) Hech qanday ahamiyatga ega emas
- B) Tibbiy va statistik ma‘lumotlarning aniqligi, qonuniyligi va davomiyligini ta‘minlash, faoliyatni huquqiy tartibga solish uchun
- V) Faqat qog‘oz sarfini ko‘paytirish uchun
- G) Hamshiralarni ish vaqtini kamaytirish uchun

84. Statsionar (shifoxona) uchun eng asosiy hisob hujjati hisoblangan "Kasalxona bemorining tibbiy kartasi" qaysi shakl (forma) raqamiga ega?

- A) Forma № 025/u
- B) Forma № 003/u (Kasallik tarixi)
- V) Forma № 066/u
- G) Forma № 058/u

85. Shifoxonadan chiqqan bemor uchun to‘ldiriladigan va statistika bo‘limiga topshiriladigan hujjat qaysi?

- A) Shifoxonadan chiqqan xonadon varaqasi
- B) Statsionardan chiqqan shaxsning statistik kartasi (Forma № 066/u)

V) Retsept blankasi

G) Yo‘llanma xati

86. Aholining nogironlik ko‘rsatkichlari qaysi muassasalar ma’lumotlari asosida o‘rganiladi?

A) Faqat maktablar

B) Tibbiy-ijtimoiy ekspert komissiyalari (TIEK / VTEK) va DPM hisobotlari asosida

V) Soliq idoralari

G) Mahalliy hokimiyatlar

87. Bolalikdan nogironlik ko‘rsatkichlari (0–16 yoki 18 yoshgacha) kon'yuktor hisobotda qaysi guruh tarkibida tahlil qilinadi?

A) Faqat kattalar salomatligi guruhida

B) Bolalar va o‘smirlar salomatligi hamda ijtimoiy ko‘rsatkichlar guruhida

V) Faqat keksalar guruhida

G) Shifoxona xodimlari tarkibida

88. DPMLarda bemorlarning shifoxonaga yotqizishdagi "Asossiz yotish" ko‘rsatkichi nimani anglatadi?

A) Poliklinika sharoitida davolash mumkin bo‘lgan bemorlarning statsionarga yotqizilishi ulushi

B) Bemorning shifoxonaga pul to‘lamasdan yotishi

V) Bemorning pasportsiz yotishi

G) Shifokor ruxsatisiz yotish

89. Shifoxonada "O‘rin fondi" (Koechniy fond) nima?

A) Shifoxona hisob raqamidagi pullar

B) Muassasada bemorlarni yotqizib davolash uchun mo‘ljallangan amaldagi jami o‘rinlar (to‘shaklar) soni

V) Faqat reanimatsiya o‘rinlari

G) Shifoxona mebellari to‘plami

90. Kon'yuktor hisobot tuzishda demografik ma'lumotlarni to'plash qaysi bosqichga kiradi?

- A) Rejalashtirish bosqichiga
- B) Axborot yig'ish va tayyorlash amaliy bosqichiga
- V) Faqat yakuniy xulosa bosqichiga
- G) Nashr qilish bosqichiga

91. DPMLarda "Shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish" sifati qaysi ko'rsatkich bilan ham baholanadi?

- A) Bemor kelgandan keyingi dastlabki 24 soat (bir sutka) ichidagi o'lim ko'rsatkichi (Sutochnaya letalnost)
- B) Shifoxona darvozasining rangi bilan
- V) Hamshiraning bo'yi bilan
- G) Bemorning kasalxonada 30 kun yotishi bilan

92. Shifoxonadagi o'rinlarning "Profil bo'yicha taqsimlanishi" nima?

- A) O'rinlarning yog'och yoki temirdan ekanligi
- B) O'rinlarning tibbiyot yo'nalishlari (terapevtik, xirurgik, pediatrik, ginekologik va b.) bo'yicha ajratilishi
- V) Bosh shifokor xonasidagi o'rinlar
- G) Faqat pullik palatalar o'rinlari

93. DPM faoliyati ko'rsatkichlarini aniqlash va tahlil qilish moduli (2.5) necha o'quv kreditidan iborat?

- A) 2 kredit
- B) 6 kredit
- V) 12 kredit
- G) 18 kredit

94. Kasalxonada "O'rtacha yotish kuni" (D) qanday formula bilan topiladi?

A) Davolangan bemorlarning jami yotgan to‘shak-kunlari soni / Javob berilgan va o‘lgan bemorlar soni

B) Jami bemorlar soni / 365

V) O‘lganlar soni * Yotgan kunlar

G) Faqat birinchi kuni yotgan bemorlar soni

95. Kon'yuktor hisobotning tuzilishi qanday qismlardan iborat bo‘ladi?

A) Faqat jadvallardan

B) Kirish, asosiy statistik qism (jadvallar, grafiklar), tahliliy matn, muammolar va takliflar/xulosa

V) Faqat hamshiralarning rasmlari

G) Faqat dori-darmonlar retseptlari

96. Tibbiy hujjatlarni yuritishda "Arxivlashtirish" muddati nima uchun qat’iy belgilanadi?

A) Qog‘ozlarni tezroq yoqib yuborish uchun

B) Qonun hujjatlariga muvofiq, tibbiy-huquqiy masalalarni hal qilish va statistik dinamikani saqlash uchun

V) Faqat xonalarni bo‘shatish uchun

G) Hamshiralar maoshini kamaytirish uchun

97. DPM faoliyatini baholashda "Sifat ko‘rsatkichlari"ga qaysi biri kiradi?

A) Faqat jami kelgan bemorlar soni

B) Asoratlarning foizi, qayta yotish holatlari, shifoxona ichi infeksiyalari darajasi va letallik

V) Shifoxona binolari soni

G) Hamshiralarning jami ish soatlari

98. Kasallik to‘satdan avj olganda va shoshilinch xabar berish kerak bo‘lganda to‘ldiriladigan hujjat shakli:

A) Forma № 025/u

B) O'tkir yuqumli kasallik, dori-darmondan zaharlanish haqida favqulodda xabarnoma (Forma № 058/u)

V) Kasallik tarixi

G) Statistik talon

99. Kon'yuktor hisobot kim tomonidan tasdiqlanadi va yuqori tashkilotga taqdim etiladi?

A) Muassasa rahbari (Bosh shifokor) tomonidan

B) Faqat qabul bo'limi hamshirasi tomonidan

V) Bemorlarning o'zi tomonidan

G) Dorixona mudiri tomonidan

100. DPM samaradorligini oshirishda axborot tizimlarining o'rni:

A) Ish hajmini oshiradi va qog'ozbozlikni ko'paytiradi

B) Ma'lumotlarni qayta ishlashni tezlashtiradi, xatolarni kamaytiradi va tahlil sifatini oshiradi

V) Barcha xodimlarni ishdan bo'shatishga sabab bo'ladi

G) Hech qanday ta'sir ko'rsatmaydi

4-KISM: Ambulator-poliklinika xizmati ko'rsatkichlari (101–125)

101. Ambulator-poliklinika xizmati muassasalarining asosiy xususiyati nimada?

A) Bemorlarni faqat yotqizib davolash

B) Aholiga yashash yoki ish joyi bo'yicha birlamchi tibbiy-sanitariya yordami ko'rsatish va profilaktik tadbirlarni olib borish

V) Faqat dorilar tayyorlash

G) Faqat pullik jarrohlik amaliyotlarini o'tkazish

102. Ambulator poliklinika xizmati va muassasalarning asosiy ko'rsatkichlari moduli necha kreditdan iborat?

A) 6 kredit

B) 12 kredit

V) 18 kredit

G) 24 kredit

103. Poliklinikada "Dispanserizatsiya" (dispanser nazorati) nima?

A) Bemorlarni shifoxonadan haydash

B) Sogʻlom aholi va surunkali bemorlarni muntazam dinamik nazorat qilish, sogʻlomlashtirish chora-tadbirlarini olib borish

V) Faqat pullik laboratoriya koʻrigi

G) Hisobotlarni yashirish usuli

104. Poliklinika sharoitida "Maqsadli tibbiy koʻriklar" nima maqsadda oʻtkaziladi?

A) Aholi orasida ayrim kasalliklarni (sil, xavfli oʻsmalar, qandli diabet va b.) erta bosqichda aniqlash uchun

B) Faqat xodimlarga jarima qoʻllash uchun

V) Bemorlardan qoʻshimcha haq olish uchun

G) Roʻyxatni sunʼiy koʻpaytirish uchun

105. Ambulatoriya sharoitida bemor uchun ochiladigan va eng asosiy hujjat hisoblangan karta qaysi?

A) Kasalxona varaqasi (Forma № 003/u)

B) Ambulator bemorning tibbiy kartasi (Forma № 025/u)

V) Yoʻllanma blankasi

G) Sanatoriya-kurort kartasi

106. Poliklinikaga "Murojaat etish" (Poseshchenie) nima?

A) Bemorning shunchaki shifoxona yonidan oʻtishi

B) Bemorning tibbiy yordam, profilaktika yoki koʻrik uchun shifokor huzuriga (yoki shifokorning uyga) kelishi (yoki borishi)

V) Hamshiraning majlisga kelishi

G) Hisobot topshirish kuni

107. Poliklinika xizmatida "Aholining poliklinika yordami bilan qamrab olinganligi" ko'rsatkichi qanday hisoblanadi?

A) (Yil davomida poliklinikaga bo'lgan jami murojaatlar soni / Xizmat ko'rsatiladigan aholi soni) * 1000 (yoki bir aholiga to'g'ri keladigan o'rtacha murojaat soni)

B) Aholi soni / 12

V) Bemorlar soni + Shifokorlar soni

G) Faqat pullik murojaatlar soni

108. Poliklinikada "Statistik talon" (Forma № 025-2/u) nima uchun to'ldiriladi?

A) Poliklinikaga kirish uchun ruxsatnoma sifatida

B) Bemorning har bir murojaati, qo'yilgan tashxisi va xizmat turini statistik hisobga olish uchun

V) Dori sotib olish uchun

G) Navbatni tartibga solish uchun

109. Poliklinika shifokorining "Ish hajmi" (Nagruzka) ko'rsatkichi qanday o'lchanadi?

A) Shifokorning bir soatda yoki bir smenada qabul qilgan bemorlari (murojaatlari) o'rtacha soni bilan

B) Shifokorning vazni bilan

V) Shifokor xonasining kattaligi bilan

G) Hamshiraning ish staji bilan

110. Poliklinikada "Profilaktik ko'riklar bilan qamrab olinganlik" ko'rsatkichi qanday aniqlanadi?

A) (Profilaktik ko'rikdan o'tganlar soni / Ko'rikdan o'tishi lozim bo'lgan jami shaxslar soni) * 100

B) Ko'rikdan o'tganlar soni / 1000

V) Faqat kasal bo'lib kelganlar soni

G) Hamshiralar hisoboti soni

111. Poliklinika faoliyatida "Uydagi faollik" (Aktivnost na domu) ko'rsatkichi nimani bildiradi?

- A) Hamshiraning o'z uyidagi ishlari
- B) Shifokor yoki hamshiraning bemor chaqiruviz, o'z tashabbusi bilan uydagi bemor holatidan xabar olish murojaatlari ulushi
- V) Bemorning uyda dars tayyorlashi
- G) Faqat telefon orqali gaplashish

112. Dispanser nazoratidagi bemorlarning "Sog'lomlashtirish samaradorligi" qaysi mezon bilan baholanadi?

- A) Yil davomida ahvoli yaxshilangan yoki tuzalgan bemorlarning dispanser hisobidagi jami bemorlarga nisbatan foizi
- B) Bemorlarning shifoxonaga to'lagan pullari bilan
- V) Kasallik tarixi varaqlari soni bilan
- G) Hamshiraning chiroyli yozishi bilan

113. Poliklinika xizmatida "Uchastkalilik" tamoyili nima?

- A) Shifoxonani bo'limlarga bo'lish
- B) Aholiga hududiy bo'linish (uchastkalar, oilaviy shifokor punktlari) bo'yicha aniq bir shifokor va hamshira jamoasi tomonidan xizmat ko'rsatilishi
- V) Faqat pullik xizmat ko'rsatish zonasi
- G) Binoning tom qismini ta'mirlash

114. Oilaviy shifokor punkti (OSP) va Oilaviy poliklinika (OP) kimlarga xizmat ko'rsatadi?

- A) Faqat zavod ishchilariga
- B) O'zi biriktirilgan hududdagi barcha aholiga (yoshi va jinsidan qat'i nazar, oilaviy tamoyil asosida)
- V) Faqat yosh bolalarga
- G) Faqat maktab o'quvchilariga

115. Poliklinikada bemorlarning "Kasalxonaga yotqizishga yo'llanma berish" ko'rsatkichi nimani tahlil qiladi?

- A) Poliklinika shifokorlarining tashxis qo'yish to'g'riligi va statsionar bilan uzviyligini
- B) Faqat pullik palatalar bandligini
- V) Bemorning yo'l xarajatlarini
- G) Hamshiralarning xizmat safarlarini

116. Poliklinikada yuritiladigan "Mehnatga layoqatsizlik varaqasi" (Bolnichniy list) qanday hujjat hisoblanadi?

- A) Faqat statistik hujjat
- B) Ham tibbiy, ham yuridik va moliyaviy hujjat (shaxsni ishdan ozod qilish va nafaqa to'lash uchun asos)
- V) Oddiy ma'lumotnoma
- G) Retsept varaqlari to'plami

117. "Dispanser nazoratida turuvchilar kontingenti" nima?

- A) Poliklinikaga bir marta kelganlar
- B) Ma'lum bir muassasada dispanser hisobida turgan barcha bemorlar va sog'lom shaxslar majmuasi
- V) Faqat shifoxona xodimlari
- G) Faqat emlangan bolalar

118. Poliklinikada "Emlash ishlari" (Vaksina) qaysi hujjat asosida qayd etiladi va monitoring qilinadi?

- A) Profilaktik emlashlar kartasi (Forma № 063/u)
- B) Ambulator karta muqovasi
- V) Statistik talon orqasi
- G) Retsept daftari

119. Aholini profilaktik ko'rikdan o'tkazishning asosiy maqsadi:

- A) Muassasa reytingini sun'iy oshirish
- B) Kasalliklarni pre-klinik (erta) bosqichda aniqlash va asoratlarning oldini olish
- V) Bemorlarni dori sotib olishga majburlash
- G) Statistika bo'limi xodimlarini ish bilan ta'minlash

120. Poliklinika hamshirasining eng muhim mustaqil funksiyalaridan biri qaysi?

- A) Mustaqil operatsiyalar o'tkazish
- B) Patronaj xizmati (aholi xonadonlariga borib, tibbiy-profilaktik va o'rgatuvchi ishlarni olib borish)
- V) Dorilarni dozasini shifokorsiz o'zgartirish
- G) Bemorlarga yakuniy tashxis qo'yish

121. Poliklinika faoliyatida "Murojaat tarkibi" qaysi ko'rsatkich bilan o'rganiladi?

- A) Ekstensiv ko'rsatkich (masalan, jami murojaatlarning necha foizi kasallik tufayli, necha foizi profilaktika uchun kelganligi)
- B) Intensiv ko'rsatkich
- V) Korrelyatsiya koeffitsiyenti
- G) Standart og'ish

122. Poliklinika sharoitida "Kunduzgi statsionar" (Dnevnoy statsionar) nima uchun tashkil etiladi?

- A) Faqat tungi smenada ishlash uchun
- B) Doimiy 24 soatlik nazoratga muhtoj bo'lmagan bemorlarga poliklinika sharoitida bir necha soatlik tibbiy muolajalar majmuasini ko'rsatish uchun
- V) Shifoxona o'rinlarini butunlay yo'q qilish uchun
- G) Hamshiralarga dam berish uchun

123. OSP va OP xodimlari faoliyatini monitoring qilish qaysi tizim orqali amalga oshirilmoqda?

- A) Faqat og'zaki hisobotlar

- B) Elektron sog‘liqni saqlash va raqamlashtirilgan reyting tizimlari orqali
- V) Faqat bemorlarning arizalari orqali
- G) Chizma diagrammalar orqali

124. Poliklinikada "Patronaj jurnali" nima uchun kerak?

- A) Hamshiraning xonadonlarda bajargan ishlarini, homiladorlar, bolalar va surunkali bemorlar ko‘rigini qayd etish va rejalashtirish uchun
- B) Faqat bosh shifokor imzo qo‘yishi uchun
- V) Qog‘oz zaxirasini ko‘rsatish uchun
- G) Bemorlardan pul yig‘ish uchun

125. Birlamchi tibbiy-sanitariya yordamida (BTShY) hamshiralik parvarishining samaradorligi nimaga olib keladi?

- A) Shoshilinch tez yordam chaqiriqlari va asoratlangan statsionar yotishlar sonining kamayishiga
- B) Kasalliklar sonining keskin ortishiga
- V) Shifokorlar ishining butunlay to‘xtashiga
- G) Muassasa byudjetining tugashiga

5-KISM: Bolalar va ayollar salomatligi ko‘rsatkichlari (126–150)

126. Bolalar va ayollar salomatligi ko‘rsatkichlari moduli mutaxassislik blokida jami necha kreditni tashkil etadi?

- A) 6 kredit
- B) 12 kredit
- V) 18 kredit
- G) 32 kredit

127. "Onalar o‘limi" (Materinskaya smertnost) ko‘rsatkichi qanday hisoblanadi (xalqaro standart)?

- A) Homiladorlik, tug‘ish va tug‘ruqdan keyingi 42 kun ichida o‘lgan ayollar sonining 100 000 tirik tug‘ilgan bolaga nisbatan ko‘rsatkichi

B) Faqat 1000 ta aholiga nisbatan o'lgan ayollar soni

V) Yil davomida kasal bo'lgan barcha ayollar foizi

G) Tug'ilgan qizlar soniga nisbatan

128. Perinatal o'lim (Perinatal mortality) ko'rsatkichi qaysi davrlarni qamrab oladi?

A) Faqat homiladorlikning birinchi oyini

B) Homiladorlikning 22-haftasidan boshlab (antenatal), tug'ruq jarayoni (intranatal) va tug'ilgandan keyingi dastlabki 1 hafta (7 kun/neonatal) ichidagi o'limni

V) Bola 5 yoshga to'lguncha bo'lgan davrni

G) Maktab yoshidagi davrni

129. Tug'ruqxonaning asosiy hisob hujjati bo'lib, tug'ruq jarayonini qayd etuvchi shakl qaysi?

A) Tug'ruq tarixi (Forma № 096/u)

B) Ambulator karta (Forma № 025/u)

V) Kasallik varaqasi (Forma № 003/u)

G) Profilaktik talon

130. Tirik tug'ilganlikning asosiy mezonlariga (JSST bo'yicha) nimalar kiradi?

A) Bolaning faqat yig'lashi

B) Yurak urishi, nafas olish, kindik pulsatsiyasi va mushaklarning ixtiyoriy qisqarishi (hech bo'lmaganda bittasining mavjudligi)

V) Bolaning faqat vazni 3 kg bo'lishi

G) Bolaning ko'zini ochishi

131. "O'lik tug'ilganlik" (Stillbirth) nima?

A) Bola tug'ilgandan keyin bir oydan keyin o'lishi

B) Homiladorlikning 22-haftasi va undan keyin, bola tug'ilguncha yoki tug'ruq jarayonida hayot belgilarisiz (nafas, yurak urishisiz) tug'ilishi

V) Faqat vazni o'ta yengil bolalar

G) Uyda tugʻilgan bolalar

132. Neonatal oʻlim koʻrsatkichi qaysi davrni oʻrganadi?

A) Bola tugʻilgandan keyingi dastlabki 28 kun (4 hafta) ichidagi oʻlim statistikasi

B) Bola 1 yoshga toʻlguncha boʻlgan davrni

V) Faqat tugʻilgan birinchi soatni

G) 5 yoshgacha boʻlgan davrni

133. Erta neonatal oʻlim davri qachon?

A) Tugʻilgandan keyingi dastlabki 7 kun (168 soat) ichidagi davr

B) 28 kundan keyingi davr

V) Faqat birinchi kun

G) Bola 6 oylik boʻlguncha

134. Bolalar shifoxonalarida va oilaviy poliklinikalarda bolaning rivojlanishini kuzatish hujjati qaysi?

A) Bolaning rivojlanish tarixi (Forma № 112/u)

B) Kasallik tarixi (Forma № 003/u)

V) Tugʻruq varaqasi

G) Sanatoriya yoʻllanmasi

135. "Ekstragenital kasalliklar" nima va ularning homiladorlikka taʼsiri qanday?

A) Faqat ginekologik kasalliklar

B) Ayolning homiladorlikdan tashqari boshqa aʼzolari kasalliklari (kamqonlik, buyrak, yurak xastaliklari) boʻlib, homiladorlik va tugʻruq kechishini ogʻirlashtiradi

V) Bolaning yuqumli kasalliklari

G) Hamshiralarning kasbiy kasalliklari

136. Ayollar maslahatxonasi (Jenskaya konsultatsiya) faoliyatining asosiy koʻrsatkichi qaysi?

- A) Homilador ayollarning 12 haftagacha (erta) hisobga olinganligi foizi
- B) Muassasaga kelgan erkaklar soni
- V) Faqat pullik xizmatlar hajmi
- G) Kompyuterlar modeli

137. Homilador ayol uchun to'ldiriladigan va doimo o'zida olib yuradigan hujjat qaysi?

- A) Rivojlanish tarixi (Forma № 112/u)
- B) Homilador va tug'uvchi ayolning almashinuv varaqasi (Obmennaya karta - Forma № 113/u)
- V) Statistik talon
- G) Mehnatga layoqatsizlik varaqasi

138. "Tug'ish yoshidagi ayollar" (Fertil yosh) statistikada qaysi yosh oralig'ini qamrab oladi?

- A) 10–12 yosh
- B) 15–49 yoshdagi ayollar kontingenti
- V) 20–30 yosh
- G) 50 yoshdan kattalar

139. Bolalar o'limini tizimli tahlil qilishdan ko'zlangan asosiy maqsad nima?

- A) Faqat tibbiyot xodimlarini jazolash
- B) O'lim sabablarini aniqlash, tibbiy yordamdagi kamchiliklarni bartaraf etish va profilaktik choralarni kuchaytirish
- V) Hisobotlarni yashirish
- G) Tug'ilish darajasini kamaytirish

140. Go'daklar o'limi tarkibida (ekstensiv ko'rsatkich bo'yicha) birinchi o'rinlarda qaysi sabablar turadi?

- A) Perinatal davrda yuzaga keladigan holatlar va tug'ma nuqsonlar, nafas olish a'zolari kasalliklari

B) Faqat travmalar va baxtsiz hodisalar

V) Surunkali gastrit

G) Miopiya (koʻz ojizligi)

141. Bolalar poliklinikasida "Sogʻlom bola xonasi" vazifasi nima?

A) Kasal bolalarni ajratib qoʻyish

B) Ota-onalarga bolani toʻgʻri parvarish qilish, emizish, ratsional ovqatlantirish va jismoniy chiniqtirish qoidalarini oʻrgatish

V) Faqat dori-darmon tarqatish

G) Bolalarni kompyuterda oʻynatish

142. Homilador ayollarni "Antenatal parvarish qilish" nima?

A) Faqat tugʻruqdan keyingi parvarish

B) Homiladorlik davrida ayol va homila salomatligini muntazam kuzatish, asoratlarni barvaqt aniqlash va oldini olish tizimi

V) Bolani bogʻchaga tayyorlash

G) Faqat statsionarda davolash

143. Tugʻruqxonada "Kesar kesish" (Kesarevo sechenie) operatsiyalari foizi qanday hisoblanadi?

A) $(\text{Kesar kesish operatsiyalari soni} / \text{Jami tugʻruqlar soni}) * 100$

B) $\text{Operatsiyalar soni} / 1000$

V) Faqat oʻlgan ayollar soniga qarab

G) Bolalar soniga koʻpaytirib

144. Bolalar salomatligini baholashda "Salomatlik guruhleri" nechtaga boʻlinadi?

A) 2 ta guruhga

B) 5 ta guruhga (I – mutlaqo sogʻlom, II – risk guruhi, III, IV, V – surunkali va nogiron bolalar)

V) Guruhlarga boʻlinmaydi

G) Faqat o'g'il va qiz bolalarga bo'linadi

145. "Ko'krak suti bilan emizish" ko'rsatkichi poliklinikada qanday nazorat qilinadi?

A) Bolaning 6 oylikkacha faqat ko'krak suti bilan parvarish qilinganligi foizini (ekstensiv) aniqlash orqali

B) Faqat bolaning bo'yini o'lchash orqali

V) Sut narxini tahlil qilish orqali

G) Nazorat qilinmaydi

146. Tug'ruqxonada "Perinatal markaz"larning asosiy vazifasi:

A) Faqat yengil tug'ruqlarni qabul qilish

B) Yuqori xavf guruhidagi homiladorlar va muddatidan oldin tug'ilgan, o'ta kam vaznli chaqaloqlarga yuqori texnologiyali tibbiy yordam ko'rsatish

V) Faqat statistik hisobotlar yozish

G) Tibbiy marketing bilan shug'ullanish

147. Chaqaloqlarning tug'ilgandagi "Kam vaznli" (Low birth weight) ko'rsatkichi qaysi miqdordan kam bo'lsa hisoblanadi?

A) 4000 grammdan kam bo'lsa

B) 2500 grammdan kam bo'lsa (2.5 kg dan kam)

V) 1500 grammdan kam bo'lsa

G) Faqat 1000 gramm bo'lsa

148. Chaqaloq tug'ilganda uning umumiy holatini baholash uchun qo'llaniladigan xalqaro shkala nomi:

A) Kettel shkalasi

B) Apgar shkalasi (Apgar score)

V) Pirson shkalasi

G) Spirmen jadvali

149. Apgar shkalasi bo'yicha baholash tug'ilgandan keyin nechanchi daqiqalarda o'tkaziladi?

- A) Faqat 10-soatda
- B) 1-chi va 5-chi daqiqalarda (zarur bo'lsa 10-daqiqada ham)
- V) Faqat kasalxonadan chiqayotganda
- G) Tug'ilishdan oldin

150. Ayollar va bolalar muassasalarida statistik ma'lumotlarning aniqligi nima uchun birinchi darajali ahamiyatga ega?

- A) Davlat ijtimoiy dasturlarini (onalik va bolalikni muhofaza qilish) to'g'ri rejalashtirish va millat genofondini asrash uchun
- B) Faqat xodimlarning oyligini oshirish uchun
- V) Kompyuter dasturlarini yangilash uchun
- G) Shifoxona reytingini pasaytirish uchun

6-KISM: Kompyuter texnologiyalari, korrelyatsiya, standartlash va dinamik qatorlar (151–200)

151. Tibbiy statistikada "Korrelyatsiya" (Correlation) nimani anglatadi?

- A) Ikki yoki undan ortiq belgilar (ko'rsatkichlar) o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik va aloqadorlikni
- B) Ma'lumotlarni butunlay o'chirib yuborishni
- V) Faqat tug'ilish formulasini
- G) Kompyuter monitorining yorqinligini

152. Korrelyatsiya bog'liqligi turlari to'g'ri ko'rsatilgan javobni toping:

- A) To'g'ri va teskari bog'liqlik (chiziqli va egri chiziqli)
- B) Faqat ijobiy va salbiy bog'liqlik
- V) Matematik va geometrik
- G) Oddiy va murakkab

153. "To'g'ri bog'liqlik" (Pryamaya svyaz) nima?

- A) Bir belgi ortishi bilan ikkinchi belgi kamaysa
- B) Bir belgi ortishi (yoki kamayishi) bilan ikkinchi belgi ham mutanosib ravishda ortsa (yoki kamaysa)
- V) Belgilar o'rtasida aloqa bo'lmasa
- G) Faqat nolga teng bo'lsa

154. "Teskari bog'liqlik" (Obratnaya svyaz) qachon kuzatiladi?

- A) Bir ko'rsatkich ortganda ikkinchi ko'rsatkich kamaysa (masalan, jismoniy faollik ortganda tana vaznining kamayishi)
- B) Ikkala ko'rsatkich ham birga ortsa
- V) Ko'rsatkichlar o'zgarmay qolsa
- G) Faqat kichik jamida bo'lsa

155. Korrelyatsiya koeffitsiyenti (r) qaysi qiymatlar oralig'ida bo'ladi?

- A) 0 dan 10 gacha
- B) -1 dan +1 gacha (0 dan -1 gacha teskari, 0 dan +1 gacha to'g'ri)
- V) 0 dan 100 gacha
- G) Cheksiz qiymatlarda

156. Agar korrelyatsiya koeffitsiyenti $r = 0$ bo'lsa, bu nimani bildiradi?

- A) O'ta kuchli bog'liqlik borligini
- B) Belgilar o'rtasida hech qanday aloqa (bog'liqlik) yo'qligini
- V) Bog'liqlik faqat to'g'ri ekanligini
- G) Xatolik foizi yuqoriligini

157. Korrelyatsiya aloqasining kuchi qachon "Kuchli" (Vysokaya) deb baholanadi?

- A) r qiymati 0 dan 0.3 gacha bo'lsa
- B) r qiymati 0.7 dan 0.99 (yoki 1) gacha bo'lsa
- V) Faqat minus 1 bo'lsa

G) 0.3 dan 0.5 gacha bo'lsa

158. Korrelyatsiya koeffitsiyentini hisoblashning qanday usullari mavjud?

A) Spirmen (darajali - rangovaya) va Pirson (keltirilgan momentlar - kvadratlar) usullari

B) Nyuton va Pifagor usullari

V) Mendeleyev va Eynshteyn usullari

G) Faqat arifmetik o'rtacha usuli

159. "Standartlash usuli" (Metod standartizatsii) tibbiy statistikada nima uchun qo'llaniladi?

A) Haqiqiy ko'rsatkichlarni o'zgartirib yuborish uchun

B) Guruhlar tarkibi (yoshi, jinsi bo'yicha) turlicha bo'lganda, intensiv ko'rsatkichlarni shartli ravishda bir xil (standart) tarkibga keltirib, to'g'ri solishtirish uchun

V) Kompyuter xotirasini tozalash uchun

G) Hamshiralarning maoshini hisoblash uchun

160. Standartlash usulining necha bosqichi bor va u qanday ko'rsatkich beradi?

A) 2 bosqichli bo'lib, absolyut son beradi

B) 4 yoki 5 bosqichli bo'lib, shartli (standartlashtirilgan) ko'rsatkichlarni beradi

V) Bosqichlari yo'q

G) Faqat foiz ko'rsatkichini beradi

161. Standartlash usulida "Standart" sifatida nima olinishi mumkin?

A) Faqat eng kichik guruh tarkibi

B) Ikki guruhning yig'indi tarkibi, yoki guruhlardan birining tarkibi, yoxud respublika aholisi umumiy tarkibi

V) Faqat shifokorlar soni

G) Taxminiy ixtiyoriy raqam

162. "Dinamik qator" (Vremennoy ryad) statistikada nimani anglatadi?

- A) Faqat bir kunda o'zgargan raqamlar
- B) Biror statistik ko'rsatkichning vaqt o'tishi bilan (yillar, oylar, kunlar davomida) o'zgarishini ko'rsatuvchi raqamlar ketma-ketligi
- V) Shifoxona poliklinikasidagi navbat
- G) Kompyuter tarmoqlari tizimi

163. Dinamik qatorni tashkil etuvchi elementlar nima deb nomlanadi?

- A) Variantalar
- B) Qator darajalari (Urovni ryada)
- V) Intervallar
- G) Koeffitsiyentlar

164. Dinamik qatorning qanday turlari mavjud?

- A) To'g'ri va teskari qatorlar
- B) Momentli (ma'lum bir vaqt/sana holatiga) va Interval (ma'lum bir oraliq/davr uchun) qatorlar
- V) Matematik va fizik qatorlar
- G) Oddiy va murakkab qatorlar

165. Dinamik qatorlarni tahlil qilishda qanday ko'rsatkichlar hisoblanadi?

- A) Absolyut o'sish, o'sish sur'ati, ko'payish sur'ati, 1% o'sishning absolyut qiymati
- B) Faqat o'rtacha arifmetik miqdor
- V) Korrelyatsiya va sigma
- G) Faqat moda va mediana

166. Dinamik qatorda "Absolyut o'sish" (Absolyutniy prirost) qanday topiladi?

- A) Navbatdagi darajadan undan oldingi (yoki bazis) darajani ayirish orqali ($Y_n - Y_{n-1}$)
- B) Ikki darajani bir-biriga qo'shish orqali
- V) Darajalarni ko'paytirish orqali

G) Darajalarni bir-biriga bo'lish orqali

167. Dinamik qatorda "O'sish sur'ati" (Temp rosta) qanday birlikda hisoblanadi va formulasi qanday?

A) Kilogrammmda; $Y_n + Y_{n-1}$

B) Foizda (%); (Joriy daraja / Oldingi yoki bazis daraja) * 100

V) Absolyut sonda; $Y_n * 100$

G) Promilleda; $Y_n - Y_{n-1}$

168. Dinamik qatorda "Ko'payish sur'ati" (Temp prirosta) qanday aniqlanadi?

A) O'sish sur'atidan 100% ni ayirish orqali (Temp rosta - 100%)

B) O'sish sur'atiga 100 ni qo'shish orqali

V) Faqat absolyut o'sishni 2 ga bo'lish orqali

G) Nolga tenglashtirish orqali

169. Dinamik qatorni tekislash (Sglajivanie ryada) usullariga qaysi biri kiradi?

A) Faqat raqamlarni o'chirish

B) Yiriklashtirish (ukrupnenie intervalov), o'rtacha sirpanuvchi (skolzyashchaya srednyaya) va eng kichik kvadratlar usullari

V) Korrelyatsiyani hisoblash usuli

G) Grafiklarni ranglash usuli

170. Grafik tasvirlar (Diagrammalar) tibbiy statistikada nima uchun xizmat qiladi?

A) Faqat hisobot sahifalarini ko'paytirish uchun

B) Statistik ma'lumotlarni yaqqol, ko'rgazmali, tushunarli shaklda aks ettirish va tahlilni osonlashtirish uchun

V) Dastur kodlarini yashirish uchun

G) Hamshiralalar chizmachilik qobiliyatini tekshirish uchun

171. Hodisaning ichki tarkibini (strukturasini) foizda yaqqol ko'rsatish uchun qaysi diagramma turi eng samarali hisoblanadi?

- A) Chiziqli diagramma (Line chart)
- B) Sektorli (aylanma) diagramma (Pie chart)
- V) Radianli diagramma
- G) Kartogramma

172. Vaqt o'tishi bilan ko'rsatkichlarning o'zgarish tendensiyasini (dinamikani) aks ettirish uchun qaysi diagramma turi ishlatiladi?

- A) Sektorli diagramma
- B) Chiziqli (ko'p burchakli) diagramma (Line diagram)
- V) Faqat kartogramma
- G) Figurali diagramma

173. Statistik ma'lumotlarni geografik xaritada hududlar bo'yicha (ranglar yoki shtrixlar yordamida) aks ettirish nima deb nomlanadi?

- A) Gistogramma
- B) Kartogramma (yoki kartodiagramma)
- V) Sektorli chizma
- G) Poligon

174. Kompyuterning MS Excel dasturida "Formula" yozish qaysi belgi bilan boshlanadi?

- A) Matematik plyus (+) belgisi bilan
- B) Tenglik (=) belgisi bilan
- V) Panjara (#) belgisi bilan
- G) Yulduzcha (*) belgisi bilan

175. MS Excel dasturida kataklar (Yacheyka) qanday nomlanadi?

- A) Faqat raqamlar bilan (1, 2, 3...)
- B) Ustun harfi va satr raqami birikmasi bilan (masalan, A1, B5, C10)
- V) Faqat lotin harflari bilan

G) Maxsus ranglar bilan

176. MS Excel dasturida ma'lumotlar qatorining o'rtacha arifmetik qiymatini avtomatik hisoblovchi funksiya nomi:

A) SUM (CYMM)

B) AVERAGE (CP3HAЧ)

V) COUNT (CЧЁТ)

G) IF (ЕСЛИ)

177. MS Excel dasturida sonlar yig'indisini hisoblovchi asosiy funksiya qaysi?

A) AVERAGE

B) SUM

V) MAX

G) MIN

178. Tibbiy statistikada parametrik va standartlash usuli moduli o'quv rejasida necha kreditni tashkil etadi?

A) 4 kredit

B) 6 kredit

V) 12 kredit

G) 18 kredit

179. Korrelyatsiya koeffitsiyenti ishorasi musbat (+) bo'lsa bu qanday bog'liqlik, manfiy (-) bo'lsa qanday bog'liqlik bo'ladi?

A) Musbat – to'g'ri bog'liqlik, manfiy – teskari bog'liqlik

B) Musbat – kuchsiz, manfiy – kuchli

V) Ishoralarning ahamiyati yo'q

G) Musbat – noto'g'ri, manfiy – to'g'ri

180. Dasturlar, hisobotlar va jadvallar tashkil etilganligining parametrik usuli moduli necha kreditdan iborat?

- A) 6 kredit
- B) 12 kredit
- V) 18 kredit
- G) 24 kredit

181. Kompyuter tizimlarida "Ma'lumotlar bazasi" (Database) nima?

- A) Faqat kompyuterning qattiq diski (hard disk)
- B) Muayyan qoidalar asosida tartibga solingan va kompyuter yordamida tezkor qidirish, tahlil qilish imkonini beruvchi axborotlar majmuasi
- V) Faqat antivirus dasturlari to'plami
- G) Kompyuter o'yinlari ro'yxati

182. Sog'liqni saqlash vazirligi tizimida tibbiy statistika hisobotlarini elektron yuritish va yuborish dasturlarining asosiy afzalligi:

- A) Qog'oz hisobotlarni butunlay taqiqlash
- B) Ma'lumotlarni yig'ish va tahlil qilish tezligini oshirish, hududlar kesimida tezkor monitoringni ta'minlash
- V) Hamshiralar maoshini hisoblashni osonlashtirish
- G) Internetni mutlaqo bepul qilish

183. Grafik tasvirlardan "Gistogramma" asosan nima uchun qo'llaniladi?

- A) Faqat hududlar xaritasini ko'rsatish uchun
- B) Interval variatsion qatorlar ma'lumotlarini (ustunli ko'rinishda) yaqqol tasvirlash uchun
- V) Faqat ikki odam vaznini solishtirish uchun
- G) Dinamik qator absolyut o'sishini yashirish uchun

184. "Zamonaviy kompyuter dasturlari" moduli o'quv rejasida mutaxassislik blokining nechanchi moduli hisoblanadi?

- A) 2.1 moduli
- B) 2.4 moduli

V) 2.8 moduli

G) 1.2 moduli

185. Variatsion qatorda variantalarning o'rtacha miqdordan og'ish kvadratlari yig'indisini kuzatishlar soniga bo'lish ($n-1$) nima deb nomlanadi?

A) Dispersiya (Dispersion)

B) Moda

V) Mediana

G) Korrelyatsiya

186. Agar korrelyatsiya koeffitsiyenti $r = +0.85$ bo'lsa, bu aloqa qanday baholanadi?

A) Kuchsiz teskari bog'liqlik

B) Kuchli to'g'ri bog'liqlik

V) O'rtacha teskari bog'liqlik

G) Belgilar o'rtasida aloqa yo'q

187. Agar korrelyatsiya koeffitsiyenti $r = -0.90$ bo'lsa, bu aloqa qanday baholanadi?

A) Kuchsiz to'g'ri bog'liqlik

B) Kuchli teskari bog'liqlik

V) O'rtacha to'g'ri bog'liqlik

G) To'g'ri chiziqli aloqa mavjud emas

188. Kompyuterda axborot xavfsizligini ta'minlashda "Parol" (Password) qo'llashdan maqsad:

A) Kompyuter tezligini oshirish

B) Ma'lumotlar bazasiga ruxsatsiz kirish va shaxsiy/tibbiy ma'lumotlar sizib chiqishining oldini olish

V) Monitor ekranini rangli qilish

G) Kompyuter viruslarini yo'q qilish

189. Dinamik qatorda "1% o'sishning absolyut qiymati" qanday hisoblanadi?

A) Absolyut o'sishni o'sish sur'atiga bo'lish orqali (yoki oldingi darajani 100 ga bo'lish: $Y_{n-1} / 100$)

B) Darajani 100 ga ko'paytirish orqali

V) Har doim 1 ga teng bo'ladi

G) Hisoblab bo'lmaydi

190. Tibbiy statistikada ma'lumotlarni jadval ko'rinishida shakllantirishda "Kombinatsiyalashgan jadval" nima?

A) Faqat bitta belgi bo'yicha tuzilgan oddiy jadval

B) Eshikdagi (podlejashchee) guruhlarining bir nechta o'zaro bog'liq belgilari kesishmasi asosida murakkab guruhlanishi

V) Faqat raqamlardan iborat jadval

G) Sarlavhasiz jadval

191. Quyidagilardan qaysi biri tibbiy ma'lumotlarni qayta ishlovchi maxsus statistik kompyuter dasturlariga kiradi?

A) MS Word, Paint

B) SPSS, STATA, MS Excel

V) Photoshop, CorelDraw

G) Windows, Linux

192. Kompyuter tarmog'ida "Internet" tushunchasi nimani anglatadi?

A) Faqat bitta muassasa ichidagi tarmoq

B) Butun dunyo bo'yicha kompyuter va axborot tizimlarini birlashtiruvchi global global tarmoq

V) Faqat elektron pochta dasturi

G) Kompyuterning operativ xotirasi

193. Korrelyatsiya koeffitsiyentining "Ishonchlilik mezon" (t) qaysi olim uslubi bo'yicha ko'proq tekshiriladi?

A) Styudent (Student / t-test) mezonini bo'yicha

B) Pifagor mezonini bo'yicha

V) Nyuton qonuni bo'yicha

G) Arximed mezonini bo'yicha

194. Styudent mezoniga ko'ra, agar t ga 2 bo'lsa, tibbiy-statistik ko'rsatkich yoki farq qanday baholanadi?

A) Ishonchsiz (tasodifiy)

B) Ishonchli (dostoverniy - farq aniq mavjud)

V) Nolga teng

G) Baholab bo'lmaydi

195. SSV tizimidagi DPMLarda tibbiy hisob-kitob hujjatlari va hisobotlari moduli necha kreditdan iborat?

A) 2 kredit

B) 4 kredit

V) 6 kredit

G) 8 kredit

196. Grafik tasvirlarda "Sektorli diagramma" (Pie chart) chizilganda butun doira necha foiz deb olinadi?

A) 50%

B) 100%

V) 360%

G) 1000%

197. Dinamik qatorda darajalar yillar bo'yicha tekislanganda, trend chizig'i (Trendline) nimani ko'rsatadi?

A) Jarayonning uzoq muddatli asosiy rivojlanish yo'nalishi va tendensiyasini

B) Faqat bir yillik tasodifiy o'zgarishni

V) Grafikning xato chizilganligini

G) Faqat o'lim ko'rsatkichining eng yuqori nuqtasini

198. Grafik tasvirlardan "Radar diagramma" (Setkali chizma) asosan nima uchun qo'llaniladi?

A) Faqat bemor vaznini ko'rsatish uchun

B) Sutka, oy yoki yil davomidagi davriy (mavsumiy - sezonnost) o'zgarishlarni aks ettirish uchun (masalan, oylar bo'yicha gripp kasalligi dinamikasi)

V) Geografik xaritani chizish uchun

G) Jadval o'rnida matn yozish uchun

199. "Tibbiy statistikada zamonaviy kompyuter texnologiyalarini qo'llash" guruhi fanlari (2.7 modul) jami necha kreditni o'z ichiga oladi?

A) 6 kredit

B) 12 kredit

V) 18 kredit

G) 24 kredit

200. Mutaxassislik fanlari modullari bo'yicha hamshiralarning yakuniy bilimini baholash qanday maqsadni ko'zlaydi?

A) Faqat nazariy bilimlarni yodlatish

B) Hamshiralarning tibbiy statistika, demografiya, AKT va DPM ko'rsatkichlarini hisoblash va tahlil qilish bo'yicha amaliy kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish va mustahkamlash

V) Hisobotlarni kamaytirish

G) Kompyuter operatorlari sonini ko'paytirish

6.4 Amaliy ko'nikma

AMALIY KO'NIKMALAR

1-AMALIY KO'NIKMA: O'rtacha yillik aholi sonini hisoblash

Maqsad: Demografik ko'rsatkichlarni (tug'ilish, o'lim, kasallanish) to'g'ri hisoblash uchun ma'lum bir ma'muriy hududdagi aholining o'rtacha sonini aniqlash.

- **Algoritmi:**

1. Hududning hisobot yili boshidagi (1-yanvar holatiga) aholi soni (S_1) aniqlanadi.
2. Hududning hisobot yili oxiridagi (31-dekabr holatiga) aholi soni (S_2) aniqlanadi.
3. Yil boshidagi va yil oxiridagi aholi sonlari o'zaro qo'shiladi.
4. Olingan yig'indi 2 ga bo'linadi (arifmetik o'rtacha qiymat topiladi).

- **Formulasi:**

$$S_{\text{o'rtacha}} = \frac{S_1 + S_2}{2}$$

2-AMALIY KO'NIKMA: Yillik umumiy tug'ilish ko'rsatkichini hisoblash

Maqsad: Muayyan hududda aholining tabiiy ko'payishi va demografik o'sish darajasini baholash.

- **Algoritmi:**

1. Hisobot yilida ushbu hududda tirik tug'ilgan bolalarning umumiy soni aniqlanadi.
2. Shu hudud aholisining o'rtacha yillik soni hisoblanadi (1-ko'nikmaga qarang).
3. Tirik tug'ilganlar soni o'rtacha yillik aholi soniga bo'linadi.
4. Natija har 1 000 nafar aholiga nisbatan (promille hisobida) ifodalanishi uchun 1 000 ga ko'paytiriladi.

- **Formulasi:**

$$\text{Tug'ilish} = \frac{\text{Bir yilda tirik tug'ilganlar jami soni}}{\text{Aholining o'rtacha yillik soni}} \times 1000 (\text{‰})$$

3-AMALIY KO'NIKMA: Yillik umumiy o'lim ko'rsatkichini aniqlash

Maqsad: Aholi salomatligi holatini umumiy demografik yo'qotishlar (o'lim darajasi) orqali tahlil qilish.

- **Algoritmi:**

1. Hisobot yilida hududda qayd etilgan jami o'lim (barcha yoshdagilar) holatlari soni yig'iladi.
2. Hudud aholisining o'rtacha yillik soni aniqlanadi.
3. Jami vafot etganlar soni o'rtacha yillik aholi soniga bo'linadi.
4. Chiqqan qiymat har 1 000 nafar aholiga nisbatan hisoblanishi uchun 1 000 ga ko'paytiriladi.

- **Formulasi:**

$$\text{\$Umumiy o'lim} = \frac{\text{Bir yilda vafot etganlar jami soni}}{\text{Aholining o'rtacha yillik soni}} \times 1000 (\%)$$

4-AMALIY KO'NIKMA: Go'daklar (1 yoshgacha bo'lgan bolalar) o'limi ko'rsatkichini aniqlash

Maqsad: Onalik va bolalikni muhofaza qilish xizmati hamda birlamchi tibbiy-sanitariya yordamining sifatini baholash.

- **Algoritmi:**

1. Bir yil davomida hayotining birinchi yilida (0 kundan 365 kungacha) vafot etgan bolalar soni aniqlanadi.
2. Shu yilda hududda jami tirik tug'ilgan bolalar soni aniqlanadi.
3. 1 yoshgacha vafot etganlar soni jami tirik tug'ilganlar soniga bo'linadi.
4. Natija har 1 000 ta tirik tug'ilgan bolaga nisbatan hisoblanishi uchun 1 000 ga ko'paytiriladi.

- **Formulasi (Rats usuli):**

$$\text{\$Go'daklar o'limi} = \frac{\text{1 yoshgacha vafot etgan bolalar soni}}{\text{Tirik tug'ilganlar jami soni}} \times 1000 (\%)$$

5-AMALIY KO'NIKMA: Kasallanish (Incidence - birlamchi kasallanish) ko'rsatkichini hisoblash

Maqsad: Aholi o'rtasida kasalliklarning tarqalish dinamikasini va tibbiy yordamga bo'lgan ehtiyojni aniqlash.

- **Algoritmi:**

1. Yil davomida muassasaga birinchi marta murojaat qilgan va hayotida birinchi bor aniqlangan (statistik talonda "+" belgisi qo'yilgan) yangi kasalliklar soni jamlanadi.
2. Hudud aholisining o'rtacha yillik soni aniqlanadi.
3. Yangi aniqlangan kasalliklar soni o'rtacha yillik aholi soniga bo'linadi.
4. Kasallanish ko'rsatkichi xalqaro standart bo'yicha har 10 000 yoki 100 000 aholiga nisbatan hisoblanadi (masalan, 10 000 ga ko'paytiriladi).

- **Formulasi:**

$$\text{Kasallanish darajasi} = \frac{\text{Yil davomida yangi aniqlangan kasalliklar soni}}{\text{Aholining o'rtacha yillik soni}} \times 10000$$

6-AMALIY KO'NIKMA: Shifoxona o'lim ko'rsatkichini (Letallik) hisoblash

Maqsad: Statsionar (shifoxona) sharoitida davolash ishlarining samaradorligi va tibbiy xizmat sifatini baholash.

- **Algoritmi:**

1. Shifoxonada (yoki muayyan bo'limda) yil davomida vafot etgan bemorlarning umumiy soni aniqlanadi.
2. Shu davr ichida shifoxonadan javob berilgan (sog'aygan, yaxshilangan va b.) va vafot etgan bemorlar soni o'zaro qo'shib, jami ketgan bemorlar kontingenti topiladi.
3. Vafot etgan bemorlar soni jami ketgan (javob berilgan + o'lgan) bemorlar soniga bo'linadi.
4. Natija foiz ko'rinishida ifodalanishi uchun 100 ga ko'paytiriladi.

- **Formulasi:**

$$\text{Letallik (foizda)} = \frac{\text{Shifoxonada vafot etgan bemorlar soni}}{\text{Javob berilganlar soni} + \text{Vafot etganlar soni}} \times 100 (\%)$$

7-AMALIY KO'NIKMA: Shifoxona o'rinlarining yillik o'rtacha bandligini (to'shak kunlar soni) hisoblash

Maqsad: Shifoxonadagi o'rinlar fondidan (to'shak fondi) qanchalik unumli foydalanilayotganini aniqlash.

- **Algoritmi:**

1. Yil davomida barcha davolangan bemorlar tomonidan shifoxonada o'tkazilgan jami to'shak-kunlar (to'ldirilgan statistik kartalar asosida) hisoblab chiqiladi.
2. Shifoxonadagi amaldagi o'rinlarning (koyka) o'rtacha yillik soni aniqlanadi.
3. Jami o'tkazilgan to'shak-kunlar soni o'rinlarning o'rtacha yillik soniga bo'linadi.
4. Chiqqan raqam yil davomida 1 ta o'rin o'rtacha necha kun band bo'lganini ko'rsatadi (norma: 300–340 kun).

- **Formulasi:**

$$\text{O'rinning yillik bandligi} = \frac{\text{Yil davomidagi jami to'shak kunlar soni}}{\text{O'rinlarning o'rtacha yillik soni}}$$

8-AMALIY KO'NIKMA: Poliklinika shifokorining bir soatlik (yoki bir smenalik) ish hajmini (nagruzka) hisoblash

Maqsad: Ambulator-poliklinika muassasalarida tibbiyot xodimlarining ish unumdorligini va aholi qatnovi intensivligini tahlil qilish.

- **Algoritmi:**

1. Shifokor tomonidan qabul bo'limida (yoki uyga patronajda) hisobot davrida qabul qilingan jami murojaatlar (bemorlar) soni aniqlanadi.
2. Shifokorning ushbu davrda amalda ishlagan jami soatlari (yoki smenalari) soni hisoblanadi.

3. Jami murojaatlar soni ishlangan umumiy soatlar (yoki smenalar) soniga bo'linadi.

- **Formulasi:**

$$\text{Ish hajmi (soatiga)} = \frac{\text{Hisob davridagi jami murojaatlar soni}}{\text{Shifokor amalda ishlagan jami soatlar soni}}$$

9-AMALIY KO'NIKMA: Dinamik qatorda "Absolyut o'sish" (kamayish) miqdorini aniqlash

Maqsad: Tibbiy-statistik ko'rsatkichlarning (masalan, yillar davomida emlanganlar soni yoki tug'ilish darajasi) vaqt o'tishi bilan o'zgarish tezligini absolyut sonlarda baholash.

- **Algoritmi:**

1. Dinamik qatorning tahlil qilinayotgan joriy yildagi (navbatdagi) darajasi (Y_n) aniqlanadi.
2. Undan bitta oldingi yildagi darajasi (Y_{n-1}) aniqlanadi.
3. Joriy yil ko'rsatkichidan oldingi yil ko'rsatkichi ayrib tashlanadi.

- **Formulasi:**

$$\Delta Y = Y_n - Y_{n-1}$$

10-AMALIY KO'NIKMA: MS Excel dasturida ma'lumotlar qatorining o'rtacha arifmetik qiymatini (M) hisoblash

Maqsad: Zamonaviy kompyuter texnologiyalaridan foydalanib, variatsion qatorlar (bemorlar vazni, puls, o'rtacha yotish kuni) tahlilini avtomatlashtirish.

- **Algoritmi:**

1. Kompyuterda MS Excel dasturi ochiladi va raqamli ma'lumotlar ustunga ketma-ket kiritiladi (masalan, A1 katakdan A10 katakgacha).
2. Natija chiqishi kerak bo'lgan bo'sh katakcha (masalan, A11) tanlanadi va klaviaturadan tenglik = belgisi yoziladi.

3. Formulalar panelidan oʻrtacha qiymat funksiyasi — **CP3HAЧ** (yoki inglizcha versiyada **AVERAGE**) tanlanadi yoki qoʻlda yoziladi.
4. Qavs ichida ma'lumotlar joylashgan diapazon belgilanadi:
=CP3HAЧ(A1:A10) va Enter tugmasi bosiladi.

- **Formulasi (Excel sintaksisi):**

=CP3HAЧ(Boshlang'ich_katak:Yakuniy_katak) yoki =AVERAGE(A1:A10)

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
RESPUBLIKA O'RTA TIBBIYOT VA FARMATSEVTIKA XODIMLARI
MALAKASINI OSHIRISH VA ULARNI IXTISOSLASHTIRISH MARKAZI
ANDIJON FILIALI**

**"TIBBIY STATISTIKA VA ZAMONAVIY KOMPYUTER
TEXNOLOGIYALARI" YO'NALISHIDAGI ISHCHI O'QUV DASTURIGA**

T A Q R I Z

Mazkur ishchi o'quv dasturi O'zbekiston Respublikasining amaldagi ta'lim va sog'liqni saqlash sohasiga oid normativ-huquqiy hujjatlari, sog'liqni saqlash tizimini modernizatsiya qilishga qaratilgan davlat dasturlari hamda Shavkat Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan sog'liqni saqlashni raqamlashtirish va boshqaruvni takomillashtirish konsepsiyalari asosida ishlab chiqilgan.

Dastur mazmuni modulli tamoyil asosida shakllantirilgan bo'lib, kasbiy rivojlantirish moduli va mutaxassislik fanlari moduli o'zaro integratsiyalashgan holda tuzilgan. Unda quyidagi ilmiy-metodik yo'nalishlar tizimli ravishda yoritilgan:

- Tibbiy statistikaning nazariy asoslari va metodologiyasi;
- Intensiv, ekstensiv, nisbiy va o'rtacha ko'rsatkichlar;
- Standartlash usullari va ularning amaliy ahamiyati;
- Korrelyatsion bog'liqlikni aniqlash, statistik tahlil usullari;
- Dinamik qatorlarni hisoblash va ularni grafik tasvirlash;
- Zamonaviy kompyuter texnologiyalari asosida statistik ma'lumotlarni qayta ishlash.

Dasturda nazariy bilimlar bilan bir qatorda amaliy mashg'ulotlarga alohida e'tibor qaratilgan. Bu esa tinglovchilarda statistik ma'lumotlarni mustaqil tahlil qilish, hisobot tuzish, natijalarni interpretatsiya qilish hamda boshqaruv qarorlarini ilmiy asoslash ko'nikmalarini shakllantiradi. Shuningdek, dasturda sog'lom turmush tarzi, sanitariya-epidemiologik nazorat, infeksiyon xavfsizlik, kommunikativ kompetensiyalar kabi yo'nalishlarning ham yoritilishi tibbiy statistika hamshirasining kasbiy faoliyatini kompleks rivojlantirishga xizmat qiladi.

"Tibbiy statistika va zamonaviy kompyuter texnologiyalari" ishchi o'quv dasturi ilmiy asoslangan, amaliyotga yo'naltirilgan va zamonaviy talablar darajasida ishlab chiqilgan bo'lib, tasdiqlash va o'quv jarayoniga joriy etish uchun tavsiya etiladi.

Taqrizchi: Umarov A.V.

Andijon davlat pedagogika instituti

Matematika va informatika kafedrasi dotsenti (PhD)



« 09 » Septabr 2026 yil

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
RESPUBLIKA O'RTA TIBBIYOT VA FARMATSEVTIKA XODIMLARI
MALAKASINI OSHIRISH VA ULARNI IXTISOSLASHTIRISH MARKAZI
ANDIJON FILIALI**

**“TIBBIY STATISTIKA VA ZAMONAVIY KOMPYUTER
TEXNOLOGIYALARI” YO‘NALISHIDAGI ISHCHI O‘QUV DASTURIGA**

T A Q R I Z

“Tibbiy statistika va zamonaviy kompyuter texnologiyalari” ishchi o‘quv dasturi sog‘liqni saqlash tizimida raqamlashtirish jarayonlari jadallashib borayotgan davrda statistik xizmatni yangi bosqichga olib chiqishga qaratilgan kompleks va innovatsion o‘quv-metodik hujjatdir. Tinglovchilarda quyidagi ko‘nikmalarni shakllantirish ko‘zda tutilgan:

1. Statistik ma'lumotlarni yig'ish, guruhlash va tizimlashtirish;
2. Tibbiy-statistik tadqiqot metodologiyasini qo'llash;
3. Demografik va epidemiologik ko'rsatkichlarni hisoblash;
4. Korrelyatsion va regressiya tahlillarini amalga oshirish;
5. Elektron hujjatlar va ma'lumotlar bazalari bilan ishlash;
6. Grafik va diagrammalar orqali natijalarni vizualizatsiya qilish.

Dastur sog‘liqni saqlash tizimida boshqaruv va marketing asoslarini ham qamrab olgan bo‘lib, bu statistik ma'lumotlardan strategik qarorlar qabul qilish jarayonida samarali foydalanish imkonini beradi. Zamonaviy kompyuter texnologiyalarining o‘quv jarayoniga integratsiya qilinishi tinglovchilarning raqamli kompetensiyasini oshirish, ma'lumotlarni tezkor va ishonchli qayta ishlash hamda elektron hisobotlarni shakllantirish imkoniyatini yaratadi.

Dasturda o‘quv mashg‘ulotlari nazariy, amaliy va mustaqil ta’lim shakllarida uyg‘unlashtirilgan bo‘lib, bu ta’lim samaradorligini oshiradi va kasbiy tayyorgarlikni mustahkamlaydi. Mazkur ishchi o‘quv dasturi ilmiy asoslangan, mantiqan izchil va zamonaviy sog‘liqni saqlash tizimi ehtiyojlariga to‘liq javob beradi.

Dastur tasdiqlash va amaliyotga joriy etish uchun tavsiya etiladi.

TAQRIZCHI:

Raxmonov O.M

p.f.b.f.d PhD

Imzo: _____



« 09 » Yanvar 2026 yil